

NAMENTUL:

75 . . . 28 — Cor.
 100 an 14 —
 11 . . . 7 —
 12 . . . 2-40 —

Str. România și
 străinătate:

100 . . . 40 — franco

Telefon
 Arad și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zelaya N-rul 100.

INSERȚIUNILE

se primesc la adresa
 trației.

Mulțămite publice și Lo-
 deschis costă șirul 20 fil

Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Zilele politice noastre interne și externe.

Destăinuirile unui fost ministru austriac.
 Interview special pentru „Românul.”

Viena, 9 Septembrie.

Correspondentul dv. a avut zilele aceste o-
 să o întrebe pe o persoană politică mar-
 care care a făcut odată parte din consiliul
 de război, și de bună seamă că va mai fi che-
 rat să joace un rol activ în conducerea
 țării noastre, despre chestiunile actuale re-
 la politica internă și externă a Austro-
 Ungariei. În decursul convorbirii, firește că
 s-a vorbit și legăturile strânse cari exis-
 tă între administrația internă a unui stat și
 politica pe care o are el față de vecinii săi.
 Fostul ministru a făcut o critică foarte
 asupră activității bărbaților noștri de
 la conducerea treburilor publice, ajun-
 gându-se în urmă la concluzia că datorită necon-
 științei a bărbatului, care stă în fruntea
 țării noastre de externe, este să uzeze
 de influența sa și să evite greșelile din
 trecut, cari pot avea vr'o înrăurire nefavo-
 rabilă asupra relațiilor noastre cu puterile
 vecine. De aceea să-i dăm cuvântul per-
 sonal, care într'un mod așa de amabil și
 clar și-a exprimat părerile sale:

Câte odată îi este foarte greu omului.
 Interview special unui austriac, dotat cu răbdare
 și liniște într'o măsură însemnată, când
 vine la noi pe terenele cele mai delicate
 și experimentări, și cum se joacă condu-
 cerea noastră cu niște sensibilități îndreptă-

țite, cari n'au nimic artificial în ele. Te liniș-
 tește într'u câtva faptul, că cu toate greută-
 țile cari ni le pregătește în continuu încheie-
 rea tratatelor ceho-germane, dispoziția
 spiritelor din tabăra germană și ceată devine
 din ce în ce mai împăciuitoare. Când te gân-
 dești cât de acute au fost neînțelegerile și
 cum s'a dezvoltat radicalismul între partidele
 germane și cehe, trebuie să simți o satisfacție
 când vezi că un membru al partidului ra-
 dical german a fost raportor al reformelor
 militare și a putut să fie în parlament o vor-
 bire care s'a sfârșit cu un strigăt: „trăiască
 armata!”

Față de această apariție îmbucurătoare,
 sunt multe altele care trezesc în noi senti-
 mente cu totul contrare. Iată că cu aceasta
 ajungem la o temă care este din cele mai
 neîmbucurătoare, despre care însă trebuie
 să ne dăm bine seama, dacă nu vom să fa-
 cem ca struțul care-și ascunde capul în ni-
 șip...

*Datoria necondiționată și de sine înțeleu-
 să a conducătorilor politice noastre externe
 ar fi, să țină cont de faptul acesta, că prin
 tratarea singuratecelor naționalități din care
 se compune monarhia noastră să nu se alte-
 reze într'u nimic, necum să se zdruncine, bu-
 nele noastre relații cu străinătatea.* Adecă
 ar trebui să existe un contact neîntrerupt,
 o concordanță desăvârșită între politica
 noastră internă și respectarea intereselor no-
 stre externe. În privința aceasta întreaga
 noastră situație lasă de dorit. Ne-ar costa
 prea mult timp, dacă am voi să compunem
 un registru complet al greșelilor comise pân'
 acum în privința aceasta.

Eu voi aminti numai vr'o câteva puncte
 principale care au o putere extrem de con-
 vingătoare. Să ne restrângem mai întâi la
 Austria. Ti-ar veni să crezi că-i posibil, ca
 conducerea afacerilor noastre externe să ob-
 serve față de conflictul polono-rutean o at-
 tudine așa de rece, fără să miște măcar un de-
 get pentru stabilirea unei păci între naționali-
 tățile din Galiția? Voiesc în adevăr cercurile
 noastre conducătoare să aștepte până ce po-
 poporul rutean, în desperarea sa, va deveni
 jertfa propagandei rusofile, care a luat în
 Galiția ostică niște dimensiuni așa de mari,
 fiind sprijinită în mod eficace prin „ruble
 sunătoare?” Aci iesă interesul comun al po-
 litice noastre interne și externe așa de clar
 la iveală, încât nu-i nevoie să fii „diplomat”
 ca să poți vedea legătura aceasta.

În cealaltă parte a monarhiei noastre, în
 Transilvania, greșelile politice interne ies
 mai mult în evidență. Chiar zilele aceste am
 avut ocazie să facem studii în privința aceas-
 ta. *Vizita conțelui Berchtold la Sibiu* a do-
 vedit că au trecut vremile când politica se
 făcea exclusiv de către capetele încoronate.
 Astăzi este absolut necesar ca să iei în con-
 siderare și opinia publică. Azi nu-i mai mult
 suficient ca conducătorul ministerului nostru
 de externe să întreprindă o călătorie oficia-
 lă în România și să petreacă acolo câteva
 zile pentru a șterge și a face să fie uitat ceea
 ce atâția ani influențează opinia publică din
 România în detrimentul Austro-Ungariei.
 Câteva cuvinte de politeță și câteva articole
 din zărele oficiale nu pot să mai înșele pe
 nimeni că Românii din Ungaria se sînt perse-
 cutați și îngemhețați și că prin viitorul

Greerul și furnica

SUA

Nedreptățile animalelor în fable.

— De Liviu Marian. —

Greerul a fost totdeauna mai mult un dușman
 prieten al animalelor, fie că le ucidea, cre-
 de primejdiioase sau folositoare, fie că le
 ajuta în mod neomenes puterile de muncă.
 Este raport aillam explicabilă nedreptățile
 când ne gândim la oamenii, cari o comit de
 război: hingheri, măcelari, căruțași, vânători și
 războinici, sărmani, cari nu pot vedea în animal decât „dobitoacul”
 și să-l hrănească, să-l slujească și să
 se bucură de el, setea, frigul și bătaia, fără a se
 gândi la nedreptățile pe care le comit.

Greerul puțin explicabilă ne pare însă nedrepta-
 țile pe care le comit asupra animalelor, fără putere
 de război, când ne gândim la scriitorii, cari
 vorbesc despre ele. Las' că acei mai puțini își
 gândesc să pătrundă în umilul suflet al anima-
 lelor, dar foarte mulți, în primul rînd fabu-
 liștii, se potosec clișpele până la nerecunoaștere.
 Greerul de dragul oamenilor, cari, avînd să ia
 dela niște biete dobitoace, își localizează
 defectele lor în diferite specii
 de animale.

De din noi nu cunoaște celebra fabula a lui
 Aesop: „Greerul și furnica”? Am învățat-o

pe băncile școlii primare, am recitat-o cu în-
 sufleteție învenită la ori ce festivitate școlară sau
 de binefacere, iar învățătorii și părinții noștri
 ne-au dat vecinie ca pildă vie a sîngurii în-
 telepte și prevăzătoare ne furnica furnica, care
 nu voește să știe ce-i ragazul și desfătarea, în
 vreme ce greerul -- cântăreț, ce pierd iarna de
 foame, a fost vecinie acoperit cu batjocură cu un
 lenes netrebnic.

De aceea va ceti ori care cu înduioșare a-
 pararea curajoasă a acestui mare nedreptățit
 din partea scriitorului nostru Ion Gorun, care
 cu un gest hotărît de simțire și revoltă (ce ca-
 racterizează de altfel întreaga sa operă cu sub-
 iecte sociale), a arătat că în fabula aceasta ve-
 che, inspirată de un materialism meschin, greerul
 trebuia să ramănă cel învins.

Dar fiindcă viața noastră nu poate să aibă
 ca scop suprem stomahul, își are și greerul
 lenes și cântăreț rostul său foarte natural și ne-
 cesar de idealist, ce dă farmec clișpelelor poso-
 morite ale acestei vieți prozaice:

„Toată vara, ne povesteste Gorun^{*)}, furnica
 a adunat și acum hambarele-i gem de grîne. Dar
 cum iarna a venit, posomorită, și ziua e scurtă
 și înărată, iar nopțile lungi și vițoroase, i se u-
 rește furniceii de moarte în casa caldă și întu-
 necoasă.

^{*)} cf. volumul său: „Alb și negru” (1902),
 p. 187.

Si atunci lat-o că pleacă și bate la ușa veci-
 nului ei, greerele.

-- Bună seara, vecine: n'ai veni și tu mi-
 la mine, să-mi mai cânti un cântec de-
 carei știi tu, că serile sunt nesfârșite și triste, și
 tare mă se urește.

-- Cum? răspunde greerele, dar tu caru-
 nu știi nici un cântec?

-- Nu știu, vecine, nici unul: așa ceva n'am
 învățat. -- nu m'a tras capul, nici lăna spre
 frumuseți fără dubîndă...

-- Dar atunci, ce-ai făcut tu toată viața ta?

-- Ce să fac? Am adimat, hambarele s'au
 pline...

Ii răspunde greerele:

-- Ai adimat? Prea bine: îndoaipă-te a ur-

Fară îndeam străin, decât al sentimentului
 dreptății, și fără răspătă, decât mulțămirea se-
 îletească că a scăpat de osîndă vecinica pe care
 nevinocent, autorul nostru a reabilitat pe greer
 și a redus la importanța ei mică sîngurii
 mecanică, lipsită de valoare ideală, a nedreptății
 și egoistei furnice.

Această subiect l'au mai tratat în fabula sa
 fara de autorii amintii mai sus, iată G. Asachi
 (la fel cu Denici) și G. Crețianu.

Originală este la acest din urmă carac-
 zarea furniceii (deși neverosimilă), în care at-
 nuează defectele și-i adaugă chiar cântecul. Ast-
 fel, după Crețianu furnica „cu plăcere ascultă”
 cântecul greerului, care-i usura munca în tîr-

reformă electorală li se vor răpi și drepturile cele mai elementare. Unii calculează cu împrejurarea că România este oarecum silită să se alipească de Tripla-alianță, în special de alianța austro-germană, și din pricina asta cred că nu sunt siliți să ție cont de sensibilitatea României, nici să obiecteze ceva când maghiarizarea e privită de întreaga românie ca o ofensă gravă.

Mai e nevoie să spun un cuvânt despre procedul Maghiarilor față de Croați? Într-un mod așa de ușuratic încă nici un stat nu și-a pierdut simpatia, credința și devotamentul unui popor așa de viteaz. S'a observat în decursul crizei provocate prin anexiunea Bosniei, cât de necesar este ca Slavii de sud să nu se simtă în Austro-Ungaria ca niște străini sau chiar ca un factor de puțină însemnătate. Chiar dacă monarhia noastră n'ar avea de scop să facă în Balcani o așa numită politică „activă”, rezervându-și numai rolul de a-și păstra integritatea teritoriului, totuși rațiunea și logica o îndeamnă să evite orice împrejurare care ar fi în stare să provoace între Slavii de sud o fermentație sau o nemulțămire. Ce fac însă Ungurii? Îi pun pe un Cuvaj dictator în Croația! Ministrul comun de finanțe Dr. de Bilinski poate să se mai mire în astfel de împrejurări când osteneala lui de a trezi oarecare încredere în populațiunea din Bosnia și Herțegovina, n'a ajuns la nici un rezultat pân'acuma? Bosniacii și Herzegovinenii văd într'ânsul numai o unealtă a acelei politici, care jertfește totul de dragul Maghiarilor.

Un ministru de externe austro-ungar, care cunoaște împrejurările specifice ale monarhiei noastre dualiste, care este în adevăr vrednic de greaua sa misiune și care ar voi, ca în calitate de ministru al casei împărătești să ție seamă de faptul acesta, un astfel de ministru ar trebui să-și dea silința ca să câștige o astfel de influență asupra conducerii politicei noastre interne, încât aceasta să nu stea în directă contradicție — după cum este cazul acum la noi — cu interesele cele mai vitale ale imperiului. Să nu-mi obiecteze nime că aceasta trece peste competența ministeriului nostru de externe, căci cazurile

de această natură, întâmplate în favorul Maghiarilor, sunt cu mult mai numeroase decât le-am putea noi crede.

Dealtfel și la alte ocazii n'am fost prea riguroși. Când reposatul ministru de externe contele Aehrenthal, a socotit că relațiile noastre cu Italia ar putea fi alterate prin măsurile noastre militare din Tirolul sudic, s'a pus imediat pe punctul de vedere alui *aut-ant*, și a pus remânerea sa la post în dependență de demisia șefului statului major, a baronului Konrad de Hoetzendorf. N'am putea pretinde și noi dela ministrul nostru de externe ca în același interes al relațiilor noastre externe, să le împlinim pretenziunile Rutenilor, ale Românilor și ale Croaților?

Austriacus.

„*Christifideles graeci*”. *Bula papală, prin care se îndreaptă din Roma cea mai dureroasă lovitură împotriva națiunii noastre, iscălită de papa Pius X încă în luna trecută, a sosit acum la Budapesta și se află în ministerul de culte. Papa a incredințat pe Monsignore Scapinelli, nuntial papal din Viena, să ia dispozițiile necesare în vederea executării numitei bule. Nuntialul va pleca peste câteva zile la Budapesta, pentru a se înțelege cu guvernul și cu primatul Ungariei asupra felului, cum are să fie pusă în aplicare bula „Christifideles graeci”.*

Organizarea partidului republican din Ungaria. Aderenții nesăbuitului săcui Nagy Gy. s'au întrunit Sâmbătă seara la o consfătuire în Budapesta, pentru a discuta modalitățile înființării și organizării partidului republican din Ungaria. S'a constituit cu această ocaziune și primul comitet al nuntialului partid. În comitet au intrat, firește, aproape toți membrii partidului, un fapt care nu ne uimește de loc, dat fiind numărul infim al patrioților cari profesază pe față idei antimonarhice. Majoritatea patrioților, deși nu nutrește sentimente mai bune față de tron, e cu mult mai cuminte decât să se înscrie într'un partid, care niciodată nu va ajunge la putere sau mai bine zis, la buget. Președinte al comitetului a fost ales, după cum era de prevăzut, fostul deputat și bătaș diplomat, săcuiul Nagy György.

pul verii. De aceea, văzându-l ea pe cântăreț tristat iarna, și „pricepe” amarul și:

„Împărțind pe jumătate
Provizia, ce avea:
Am venit să-ți plătesc, frate,
Zice, datoria mea.

Cu cântărea ta duiceasă
Vara mult m'ai desfătat:
Ascultându-te voloasă
Pentru doi eu am lucrat”.

Foarte natural și logic este așa; căci dacă lucrău amândoi la fel, ar fi dispărut în fața acestei goane nebune după pâine ori ce poezie, care să le idealizeze viața. Iar, deă greerul, cântărețul dorat de natură cu un talent ales, i-a ușurat furnicii prin cântecul său vesel munca, aceasta a fost datoare să strângă hrană și pentru el.

Totuș n'aș fi luat poate condeiul în mână, pentru a scrie despre un subiect așa de general ca „nedreptățile animalelor în fabulă”, dacă n'aș fi aflat, că ceea ce a spus sentimentul de dreptate și idealismul curat al unui scriitor ca Ion Gioren, nu este numai o frumoasă inspirație poetică (care ori cât de frumoasă ar fi, totuș rămâne lipsită de farmecul realității!) ci un adevăr consfințit de știință¹⁾, care a constatat prin

¹⁾ Vezi constatările făcute de celebrul entomolog francez L. H. Fabre, tipărite în opul: „Souve-nirs entomologiques”.

migăloase cercetări obiective că greerul nu numai că nu este un lenes, ce cade sarcină furnicii harnice, ba el îi este chiar de folos acesteia în multe privinți.

Cercetate sub acest raport serios și obiectiv al științei sigure, s'ar putea rectifica, complecta, ba chiar suprima o mulțime de fabule și odată cu această operație s'ar modifica sau s'ar dărâma chiar „morală” înțeleaptă, pe care s'au crezut datori să o pună în ele autorii lor²⁾. Am putea astfel să trecem în revistă toate fabulele noastre, pe cari, refăcându-le, am trebui să secăm aproape întreg izvorul învățaturii adânci ce-l cuprind-au.

Ne vom ocupa în cele următoare numai de câteva, lăsând pe seama altora complectarea acestui lucru.

În fabula lui *Asachi*: „*Cânela și umbra lui*” autorul ne face să credem că un câne „ținând o friptură în bot” și înotând „cu grăbire” peste o „apă curgătoare” și-a văzut în ea chipul și friptura, pe care, crezând-o „mai mare”, cască botul să o prindă și astiel scapă pe aceea, ce o avea deja.

Las' că un câne grăbit, care trece înnot o apă curgătoare, nu-și poate vedea în nici un caz chipul său în ea; dar autorul observându-l la oa-

²⁾ D. Ion Gioren are o serie interesantă de fabule „revizuite” (după cum cere adevărul științific), iar altele „potrivite după vremea de azi” după cum și este necesar, față de progresul realizat de omenime.

Autonomia bisericii catolice. Oficiul guvernamental anunță că proiectul asupra autonomiei bisericii catolice e terminat și în cel mai scurt timp va fi prezentat camerei. Poate chiar în luna curentă, într'una din primele ședințe, ministrul de culte și instrucțiune publică, contele Zichy îl va depune pe biroul camerei.

Distincția premierului Lukács. Toate persoanele politice din Ungaria câte și-au câștigat merite deosebite în jurul votării reformelor militare vor primi din partea Majestății Sale cele mai înalte distincțiuni. Astfel prim-ministrul Lukács va fi distins cu marea cruce a ordinului „Sfântului Ștefan”. Aceaș distincțiune o va primi și prim-ministrul Austriei.

Contele Tisza în lumină străină. „Frankfurter Zeitung” se ocupă într'un articol prim de situația politică din Ungaria și accentuează în special necesitatea reformei electorale. Vorbind de dușmanii votului universal, scrie despre contele Tisza următoarele cuvinte prea adevărate:

„Pentru Tisza — scrie numitul ziar — orice mijloc e bun, când e vorba să discrediteze sufragiul universal ce amenință cu prăbușirea actualului sistem și actualul parlament al claselor privilegiate. În lupta ce o poartă împotriva votului universal, se provoacă la toate statele care încă de mult l-au realizat, criticând cu asprime parlamentele poporului alese pe baza celor mari drepturi electorale. Arată indeosebi asupra parlamentului austriac, în care, zice, elementele de o inteligență superioară și-au pierdut orice influență. Sufragiul universal a luat acolo, după părerea lui Tisza, conducerea din mâinile clasei culte, dându-o pradă elementelor centrifugale.

„Cele spuse aici de Tisza — continuă „Frankfurter Zeitung” — sunt nu numai rezultatul unei înțelegeri superficiale, dar mai mult, sunt enunțări făcute cu vădita intențiune de a falsifica lucrurile și a mistifica opinia publică din Ungaria. Dacă Tisza vrea înadins să lupte în contra sufragiului universal, atunci mai bine ar face să lase în pace parlamentul austriac și să-și caute pilde aiurea. Pentru că starea adevărată a lucrurilor nu e așa, cum încearcă să ni-o prezinte contele Tisza. Parlamentarismul austriac nu numai că n'a suferit, ci din contra s'a ameliorat mult dela introducerea sufragiului universal în coace. Cauzele relelor de cari suferă încă și azi activitatea parlamentului din Austria, sunt a se căuta cu totul în altă parte, decât în sufragiul universal. Critica lui Tisza s'ar potrive cu mult mai bine la timpurile când nu era introdusă în Austria reforma electorală, cari timpuri însă sunt cu mult mai plăcute contelui decât cele de

meni a vroit să infiereze cu el și pe cânela de a-și părăsi prada câștigată de dragul alteia sigură. Și apoi, dacă am voi să fim migăloși tot, am putea atrage constatarea că acest animal, ca și multe altele, nedepins fiind a-și așezat gîndul chipul, are oroare de ori ce oglindă, în care crede a vedea totdeauna un dușman pe care îl ocolește, sau îl latră.

Dar nu numai lipsă de observație a animalelor și a funcțiunilor, ce le săvârșesc ele, și s'au în fabule. Întâlnim prea adese prim fabulă punerii față în față a două dobitoace deosebite prin însușirile lor sau o idealizare exagerată a uneia, sau o înjosire răutăcioasă a alteia. Astfel principiul etic general ce trebuie să-l alăie ilustrat în fabulă, se reduce la un caz special fără importanță etică, obținut cu intenție de autor prin șiretlicul așa de ieftin al contrastului.

Mulți poeți vor fi niște bieți pitici în fața unui Shakespeare. Dar, dacă renunțăm la această comparație și intențiunea ei răutăcioasă, va afla numai decât că fiecare din ei își are meritul și importanța sa, pe care nu trebuie să o disprețuim. Acelaș caz li avem și în fabulă.

Este știut d. e. sfârșitul tragic, pe care-l a broasca, în enunțul fabulă a lui *Asachi*, care voind să se prefacă în bou, s'a amfîlat, până crepat. Fabulistul a voit să ne arate ce sfârșit trist are pentru oamenii sumet, dar micul zăuț nebun de a ajunge, cu ori ce preț și lipsă de mijloace, pe cei mai mari decât el. Totuș îndrăzneala celor mici de a voi să ajun-

...dacă, în urma votului universal li-a reușit să-și trimită în parlament un număr mare de reprezentanți, trebuie să conceapă între ei sunt mulți bărbați de înaltă valoare științifică și de vederile și îndrumările lor să se țină cont, ca de ale unor însemnări în stat”.

Situația financiară.

Un fapt cunoscut de toți, chiar și de cei mai orientați în chestiuni economice, că situația financiară prin care trecem e cât se poate de dificilă. A mai tăgădui aceasta este o naivitate. Oamenii noștri o știu deja, ba și mulți o și simt din greu. Bani s'au scurs pe toată linia la noi și în străinătate și s'arbitrar cum de mult nu s'a pomenit.

...cele care au pricinuit această situație — mai mult sau mai puțin — cunoscute. Se reduce parte la împrejurările politice și la împrejurări economice. Războiul din Africa și situația încordată din peninsula italiană au absorbit și rețin sume enorme din circulația financiară a statelor bogate. Nu mai puțin investiri enorme în țările franceze încă au absorbit aproape capitalul francez, care până bine de curând plasat în țările noastre. Tot asemenea au absorbit capital și coloniile altor state. Fără recolte de bumbac din Egipt, a rețut cafea din Brasilia și alte asemenea țări au contribuit, împreună cu cele mai sus, în gradul cel mai mare la creșterea situației financiare prezente.

...darșit nu putem uita nici faptul, că situația financiară nesigură de azi a înrădit o mulțime de bănci să adune ca și bani gata sume foarte mari, care zac în casute lor de fier, retrase din circulație. Din cauza circulației suferă și de-aia atât mai dificilă cu cât rezervele de bani, de cari amintirăm nu sunt saturate și ce se arată mijloace de bani disponibile la băncile mari le înghit în tresorerii, prin ce situația dificilă se tot perpetuează.

...vedem dar cauzele sunt tot de natură financiară. Ele nu-și găsească originea în împrejurări politice sau în împrejurări apropiate nouă, ci toate acestea se resimt din greu și la noi. În ultima analiză întregul izvor de bani al nostru se reduce la statele, cari din punct de vedere indirect sunt angajate prin forța împrejurărilor atât în cele precedente.

...mari, a celor slabi de a-și cuceri înaltimile și înălțimea, este una din notele fundamentale ale celei mai folositoare în firea omului, fiind în vecinicia luptă cu natura vitregă, și-și stoarcă cu jefuri mari și adesea chiar cu viața, toate mijloacele, cari îndulcesc și asigură astfel progresul culturii. Așa că și a bășcoari chiar această îndrăznețură care ori ce progres ar fi direct exclusiv al păcătoșilor conștienți.

...aceea n'a înțeles totdeauna atitudinea noastră a fabulistului nostru față de biata țară, de-a cărei ambiție își bate joc, lăsând-o să se crăpe, fără să poată atinge dimensiunile gigantice ale bouului.

...întrebăm: Cu cât este bouul superior broșii, de ce nu s'a gândit mai bine fabulistul să se zinte pe bou opintindu-se să-și reducă dimensiunile sale colosale la trupuț mic al broșii? Nu fi putut astfel ilustra foarte sugestiv și rușinarea celui ajuns prin capriciul și într-o piele prea încăpătoare, pe care se ține. Dar poetul n'a putut să facă aceasta, și nu putea presupune la bou mîntea broșii, și fiindcă credea că acesta în prostia sa nu-și reducea proporțiile, de teamă să nu-și pierdă din scâlfârle și ultimul dram de creier, care ar fi uitat chiar a rage.

...defect al multor fabule, care are de urmare nedreptățile animalelor, este faptul că și-a pus întâi în gând să illustreze un fapt etic, și abia după aceea a căutat să

Consecințele stării financiare, de cari vorbim le suferim și noi și de aceea e bine să ne dăm seama de ele, studiindu-le și apreciindu-le din punctul de vedere al împrejurărilor noastre.

*

La noi — lucru natural — cele dintâi, cari simțesc urmările stării încordate financiare de azi, sunt băncile noastre. Pentru ele împrejurările sunt negreșit grele, dar în nici un caz nu sunt îngrijitoare sau primejdioase. Când susținem aceasta însă, nu înțelegem că nu trebuie să ne preocupe și pe noi de aceste împrejurări și să nu fim îngrijați de ele. Din contră, ca institute solide și priceput conduse, trebuie să le cumpănim cât se poate de bine și nă ne acomodăm activitatea în conformitate cu aceste împrejurări, dacă e vorba să trecem cu succes peste greutățile zilelor acestora. Și după noi întrebarea de căpetenie este prin ce mijloace avem să ne conformăm? Ca să răspundem la această întrebare, trebuie să ne dăm sama de faptele, ce se petrec în lumea financiară. Aici observăm, că faptul cel mai caracteristic este rezerva, restrângerea mijloacelor financiare până unde aceasta este cu putință. În urmărea cea dintâi datorită a băncilor noastre încă este să se restrângă necondiționat în afacerile lor, adică să nu mai facă operațiuni nouă, iar din cele existente să caute să realizeze după putință. Totul însă are să urmeze cu plan. Căci nu va fi iertat ca pentru rezerva ce li-se impune, să meargă la extrem. Nu, pentru că în un asemenea caz își vor putea păgubi propriile lor interese.

A stabilit marginile rezervei ce — ca o urmare a stării financiare prezente — se impune și băncilor noastre, e un lucru foarte greu. Chestiunea acestei rezerve depinde de la starea individuală și împrejurările faptice, în cari se găsească singuraticile bănci. Stările singuraticilor bănci și împrejurările, în cari se găsească sunt așa de diferite încât e cu neputință a le fixa la acest loc. Cu toate acestea, în general, se poate indica că restrângerea în afaceri nouă și realizarea — după putință — a celor vechi să se facă cu tempo măsurat și aceste mijloace să se folosească pentru adunarea rezervelor de angajamente străine (reescout, lombard passive, etc.), dat fiind că greutatea pentru noi nici nu poate fi alta decât îndatoririle prea mari față de creditorii străini.

Din parte-ne am avertizat adeseori băncile noastre să nu se angajeze prea tare la capital străin, dar atunci — când oferta de bani era atât de mare — avertizările noastre erau prea puțin considerate. Azi desigur le apreciem mai just.

afle subiectul necesar în lumea dobitoacelor.

Este natural ca în astfel de cazuri să produci ceva artificial, să schimbi firea animalelor și să le silești a spune vorbe și a săvârși fapte, pe cari psihologia animalelor nu le poate admite ca adevărate.

Astfel d. e. Asachi, voind să illustreze maxima: „Ori ce lucru înfrunzi, rezultatul îl prevezi”, a pus pe vulpea șireată (care și ea poate pe nedreptul are monopolul minții între necuvântătoare!), ca să îndeplinească pe un țap bărbos să coboare cu ea împreună într'un puț, unde să si stingă amândoi setea. Dar din puț nu iese decât vulpea șireată, agățându-se de spatele țapului, pe când acesta trebuie să piară acolo, luându-și astfel răsplata bunătății și prostiei sale.

În ori ce caz fabulistul a nedreptățit pe țap, fie că l'a persecutat (ca prost), încât să nu poată pătrunde (dacă nu înainte, atunci cel puțin după pogoarea în puț!) șiretenia răutăcioasă a vulpei: sau n'a știut ce excelent acrobat este, încât să se poată libera și singur dintr'un puț, din care putuse scîrpa așa de lesne pe vulpe.

Incheiu. Fiecare din cititori poate urma ușor acest fel de reflecții, răsfoind colecțiile de fabule. Nu ne-am mira, dacă s'ar ridica atunci unul ple-dând pentru o S. P. A. în literatură.

*) Compară cu acest caz „Capra cu trei iezi” a lui Creangă, din care se poate vedea că poporul consideră această specie de animale destul de luminate, după cum și sunt în realitate.

După părerea noastră, dacă se va urma în modul indicat mai sus, situația financiară prezentă va trece fără urmări păgubitoare pentru noi. Zicem anume că nu ne va lăsa urmări păgubitoare, pentru că în definitiv aceasta situație financiară dificilă va fi un mare bine, o școală excelentă pentru băncile noastre și afacerile lor. Mania de afaceri, despre cari am scris adeseori în revista noastră și care a fost o consecință firească a abundenței de bani și a expansivității în activitate economică, va înceta și odată cu aceasta vor înceta multe din scăderile organizației noastre de banca, pe cari le-am remarcat la diferite prilejuri. În ce se vor arăta urmările binefăcătoare și ce învățături va trebui să scotem din situația financiară, ce ne apăsă de mai bine de un an, vom arăta la timpul său. Până atunci să purcedem cu grije și cu stăruință folositoare. „Revista Economică”.

O călătorie în Germania.

Conferință ținută de Dr. Horla Petra-Petrescu.

V. Berlin.

Ne-a mai rămas să vorbim ceva despre capitala actuală a Germaniei, despre Berlin.

Cine vrea să se convingă despre sfurtările uriașe, înnumerate de succes, ale unui oraș, de a se impune — va trebui să cerceteze Berlinul.

Dintr'un oraș de reședință, mai modest, fără tradiții istorice, culturale atât de importante ca alte orașe din Germania, a ajuns Berlinul să aibă astăzi peste 2 milioane de locuitori și să facă concurență serioasă celor mai mari metropole de artă și de știință.

Universitatea din Berlin este, relativ, mai tânără — au trecut abia 140 de ani de când a fost întemeiată — muzeele s'au înălțat iarăși, mai târziu, decât în celelalte orașe, cum este de ex. Dresda, Lipsca sau Münchenul. Și totuși, importanța crescândă a Berlinului pe toate terețele este evidentă.

Câte odată îți face impresia unui arivist capitala aceasta. Lipsesc patina trecutului de pe palatele sale și de pe străzi. Totul e prea nou, construit de curînd. Nu te poți transpune în timpurile vechi, ca în Viena, în Praga, în Nürnberg, în Florența sau Veneția. Ochiul și-e rînit de case, cari înghesesc unul lângă altul.

Totuși — trebuie să recunoști sfurtările mari, cari au adus multe puteri în lume la universitate (sunt profesori ca Wilhelm Witz, Meckendorfer, Schmoller, Harnack, Erich Schmidt, Dillisch etc.), la teatru (o concurență serioasă a teatrului din Viena) și în toate celelalte domenii intelectuale și economice.

Din punct de vedere literar a avut prea puțin importanță Berlinul — afară de ară în epoca a domniei romanticii germani, când s'au deschis saloanele literare din Berlin.

Aici au trăit câțiva timp scriitorii și artiștii: Schütter, ale cărui măști de „războinici murind” se văd la arsenalul din Berlin, Lessing, Moses Mendelssohn, prototipul lui „Nathan lejeptul”, Nicolai, frații Humboldt, marele naturalist, celalalt bărbat de seamă și organizator de prima ordine, Virchow, antropologul, Meunier, istoricul, pictorii Mezel, W. de Knibach, filosoful și patrioțul Fichte și mulți alții.

Diapozitivele noastre ne arată trei străzi mari, unele din cele mai populate: Friedrichs-, Leipziger- și Kaiser Wilhelms-Strasse, ca să vă puteți face ideile de circulația de pe strade.

„Unter den Linden” (Pe sub tei) este strada cea mai largă și mai elegantă a Berlinului. Se începe de la monumentul lui Frideric cel mare, de Raach, și se extinde spre est până la Brandenburger-Tor, avînd o lungime de 1 km. și o lățime de 60 m. Două rînduri de tei străbat strada de-a lungul, aducînd vara și toamna răcoare și dînd străzii un aspect prietenos.

Palatul regal are o bază oblungă, se află în mijlocul orașului, portul dinspre vest e o copie de la arcul de triumf din Roma, ridicat pentru Septimiu Sever. Palatul cuprinde 700 de odăi și adăpostește picturi de mare valoare, de Lancret, Pater, Walteau, Werner etc.

În galeria națională, zidită de Stüler, în stilul unui templu corintic, cu statuia orchestrală a lui

Fr. Wilhelm IV, în față, se află tablouri și cartoane ale pictorilor germani de valoare. Timpul nu ne permite să mai zăbovim la tema aceasta, vrednică de altă conferență. Ceea ce este însă de remarcat și aici, este, că muzeele din Berlin, și mai cu seamă muzeul Kaiser Friedrich este unul din cele mai bine îngrijite muzee din Germania. Are marele favor al tinereții edificiului și de aceea sălile sunt aranjate după stilul epocii, care îl reprezintă tablourile. Nu există nici numărul cel mare al tablourilor din muzeele din Drezda, München sau Viena, încât poți contempla tablourile în mai mare tihnă neavând într-o sală câte 40—50 de pânze, cari se infiltrează — fatalmente — reciproc. Concentrarea spiritului este deci aici mult mai lesnicioasă, mai cu seamă și din cauză că directorul muzeului a știut să aleagă mobile din renașterea italiană, spre pildă, dacă —ânzele sunt de ale pictorilor italieni ai renașterii, mobilele acestea sunt așezate cu gust, ușile chiar sunt uși de prin castele de ale renașterii, încât totul te invită să gusti opera de artă.

Mai avem între diapozitivele noastre catedrala cea veche și teatrul Schiller. E de ajuns să amintesc că Berlinul are în timpul de față 27 de teatre, ca să vă dați seama ce putere însemnează aceste teatre, dacă — aici e nodul gordian — dacă sunt conduse bine.

Charlottenburg-ul este un oraș pentru sine, care e despărțit de Berlin de marea grădină zoologică. Are peste 300.000 de locuitori, și e vestit mai cu seamă pentru tehnica, școala superioară tehnică, care există de 32 de ani. Castelul e zidit de regele Frederic I pentru nevasta sa, Sophia Charlotta — după regina Charlotta numele de Charlottenburg.

În parcul castelului e mausoleul cu sarcophagele lui Frederic Wilhelm III și a nevastei sale Luiza, apoi Wilhelm I regele și împăratul Germaniei, și alții.

Știu că este prea puțin ceea ce am spus despre Berlin, dar nu ne ajunge timpul pentru mai mult.

Cred că este de ajuns, în urma celor arătate până acum, ca să se vadă până la evidentă, cât de nedrept a fost Alecsandri judecând pe Germani ca dușmani ai culturii. O mică parte din argumente am adus aici, în fața dv.

„Spiritul acela fin și zeflemist” laudat de Alecsandri, nu-l are, de sigur, Germania, dar are altceva: are spiritul solid de a persevera ne cârarea apucată odată, de alucra sistematic în domeniul științei, de a produce ceva, de care te poți încredința că este lucrat conștientios.

Cumose obiecțiunile, cari mi-s'ar putea aduce împotriva tezei mele, cumse avantajile spiritului ușurel francez, știu ce punea Nietzsche când zburcinea firea Germanilor — și totuș — caracterul acesta al poporului german este vrednic de admirat.

Fără de perseverența aceasta de fier, nu s'ar fi putut ajunge la unitatea Germaniei de astăzi, fără de disciplină aceasta, împotriva căreia individualistul din ziua de astăzi tună și fulgeră, nu am vedea rezultatele evidente ale acestei țări, care cu câteva decenii mai înainte era dri-pită din partea dușmanului.

Fichte și Gneisenau. Blücher și Humboldt și — mai cu seamă — Bismarck au știut să creieze statul, care impune astăzi tuturor, ca organizație, ca vitalitate, ca cultură.

După catastrofa din Jena se remarcă tendințele de unitate națională cu putere și mai mare la elita societății germane. Literații și filozofii amintiți au pregătit terenul pentru emanciparea națională.

De aceea independența câștigată este meritată, căci a fost exoperată de cei mai buni ai neamului.

Unul se ridică înainte de Bismarck și plasează deasupra țării sale ca un zeu protector — e *Frederic cel mare*, asupra *Prusiei*.

Ultimele momente ale conferenței mele să le petrecem cu gândul la acest domnitor luminat. Avem două tablouri din Potsdam, reședința s'a nu departe de Berlin, (acum oraș cu peste 70.000 de locuitori) și palatul dela Sanssouci, vestit mai cu seamă — pe lângă cădile mobilate luxos (una odaia lui Voltaire) — pentru moara dela Sanssouci. Legerda e cunoscută.

Din conferența mea cred că V'ati putut convinge din deajuns de un lucru, și cu aceasta îmi permit să închei conferența mea de astăzi: că cel care va vrea să știe ce va să zică o perseverență de fier, cel care va vrea să vadă cum o națiune imbucătăpita în zeci și zeci de părți, se reculege, prinde puteri și își capătă o unitate mult visată — va trebui să citească și istoria imperiului german de astăzi.

(Sfârșit.)

Cronică din Paris.

Locuri românești în cinematografele pariziene. — Blândețea regimului penitenciar din Franța. — Memoriile fantastice ale unei femei.

Paris, 8 Septembrie.

Sunt și eu unul din cele câteva sute de mii de parizieni cari au văzut săptămâna trecută la cinematograful groznicul incendiu al celor cinci sonde de petrol din Moreni (Prahova). Am revăzut cu prilejul acesta unul din peisagiile țării românești, atât de familiare mie.

Ocazia îmi pare potrivită pentru a face în acest ziar câteva reflecțiuni pe cari mi le-am făcut mie însuși de nenumărate ori. Și anume: de ce printre filmele cinematografice cari se reprezintă la Paris și cari sunt luate din toate părțile globului, nu am văzut până acum nici unul care să-mi înfățișeze scene din viața românească, în pitoreștile decornuri românești?

Să nu mi se obiecteze că vina ar trebui căutată într-o închipuită nepăsare a Francezilor față de cele românești. Vorbim aci de cinematograful: nu e un colț pământesc sau o țărișoară cât de neînsemnată, din care să nu fi văzut eu scene și aspecte, proiectate pe ecranurile cinematografele pariziene. Și sunt sigur că locuitorii Parisului, cu bunul lor simț și cu gustul lor sigur, ar vedea cu o plăcere vie scene și peisagii din țările locuite de consăngenii lor români.

Îmi pare, dar, că lipsa filmelor românești la Paris e datorită de fapt neglijenței acelor cari se ocupă în România cu întreprinderea de cinematograful. Știu prea bine că aceștia sunt mai toți evrei și că apucăturile estetice sau patriotice sunt departe de a fi însușirile lor. Dar ce stau Românii nepăsători față de o așa lipsă de prietenie? De ce-i lasă pe evrei să facă tot ce voiesc? De ce nu le impun gusturile lor? De ce nu contribuiesc ei la popularizarea, ca să mă exprim astfel, a pământului și vieții românești în străinătate? Cel dintâi este așa de frumos, cea de a doua este așa de simpatică încât străinilor le-ar fi mai mare dragul să le cunoască cât mai de aproape. Și cunoașterea aceasta intimă, a unui neam străin pe calea cinematografului, ar fi mai espabilă, decât multe alte mijloace, de a răspândi numele, existența și aspirațiunile acestui neam, printre marile neamuri ale omenirii.

Am văzut nu de mult la un cinematograful din Paris, o scenă din viața ungurească: o nuntă de țărani, dacă nu mă înșel. Filmul era intitulat: „Scènes de la vie tartare” (Scene din viața tătarilor). Nu știu nici eu cum de au ghicit Francezii așa de bine adevărata origine a neamului la a cărei viață asistau; știu însă că observat regulat printre spectatori un fel de uimire rece, ori de câte ori văd ei pe ecranul luminos scene luate din existența vre-unei națiuni cu care sunt departe de a avea vre-o afinitate. De câte ori însă e vorba de un popor de origine latină: fie Italiani, spanioli, portughezi ori brazilieni, parizienii înțelege, se bucură și aplaudă involuntar. Vă închipuiți ușor cât de bună primire ar face ei filmelor de proveniența românească.

— În Franța se agită momentan o chestiune foarte interesantă, și anume: prea blândul și milostivul regim la care sunt supuși condamnații de drept comun, prin penitenciarele din Guyana.

Chestiunea aceasta a mai fost desbătută acum șase ani, grație anchetelor făcute la fața locului și publicate apoi în „Le Journal”. de către eminentul publicist care este dl Jacques Dhur. Și Francezii s'au convins din aceste anchete memorabile că hoții, criminalii, — toate brutele sanguinare, în sfârșit, cari pătează numele de om, se bucură prin penitenciarele din coloniile de o viață tihnită, fericită chiar, pe care mulți cetățeni onești dar asupriți de soartă ar primi-o cu recunoștință.

Astăzi, chestiunea aceasta a revenit iar pe tapet. Ea e cât se poate de interesantă — interesantă nu atât prin valoarea ei de fapt, cât mai ales prin evoluțiunea pe care a îndeplinit-o în ultimul timp spiritul francez, de când a început să se desbare de primejdia-

sele utopii ale unui umanitarism exagerat și beclitate.

Nu vă puteți închipui cu câtă pasiune de acum înainte, fază cu fază, polemicele avea loc în chestia regimului penitenciar. Pe cari au încercat să protesteze împotriva detei nepemise față de fiarele cu chipul fost reduși la neputință de declamările de umanitarismului. În momentul de față însă s'au schimbat. Francezii au intrat într-o enuătoasă și cuminte. Și, după cum se va rezolva aceasta soarta deținuților din Guyana, în face o idee de progresele pe cari le-au rezoluzii pe întinsul ideilor noi.

Cei mai mulți privesc astăzi în jurul lor din vise, și nu pot să înțeleagă cum de s'areadă un singur moment serioase utopii călăuzit. Se pare că a fost o epocă în Franța bunul simț a amortit cu totul. Aures lui audient — li s'ar putea striga acelor cari sistă în vârtejul declamațiilor de umanitarism ne-am lua după ele, ne-ar duce drept spre sunt opera mediocrităților și a semi-sarvanfolul; nu e deci de mirare că au numărat

Am avut în timpul din urmă în Franța izbitor în tragedia sfârșit al mizerabililor cu mit Bonnot și Garnier. De când bandiții acei ucide fără cruțare, fără șovăire de forțele spargerile, furturile însoțite de crime, cari ziua nămiaza mare, s'au rărit în mod cobi când te gândești că, cu prilejul impușcă de mai sus, încă s'au găsit câțiva socialiști și alții, cari să protesteze împotriva „brutalității” îți vine să te întrebi, într'adevăr menii aceștia își au întreagă mintea lor!

Ca să ne reîntoarcem la regimul condă colonile franceze: este prea indulgent, chiar mărturisirile unui fost funcționar al nitenciare, că mizerabilii osândiți sunt a supraveghiați, încât își pot procura arme me de foc, cu cari seucid între dânșii și cu mai ales pe gardienii lor. Un Soleiland, bazi struosul satir-asasin al unei copilite de un Ulmo, mizerabilul evreu trădător de pa cură de o libertate care merge până la neplămbă rași și frizați în fiecare zi, cu maie cosmetic, cu mâinile albe și îngrijite. Și zile s'a găsit în împrejurimile orașului Routrân, fost profesor de chimie, mort de foșant!...

— Ce impresie vă fac scriitorii cari își să exalteze viciul și crima, mai ales când tori sunt de sex feminin? Eu unul lucră vederea intenția vinovată, când acești auttoare ar avea mult talent; dar a încerca teză așa de ignorată cu talent puțin, în te face ridicol, ceence constituie după mărău lucru care i se poate întâmpla unui fi

O astfel de încercare, urmată de un zultat o face în timpul de față scriitoarea mie Vivanti, care publică într'un mare cotă un fel de roman constituit din memoriile nowska faimoasa sirenă rusă, codannat an și mai bine de tribunalul din Veneția, înamant mâna amantului ei Naumow, ca si contele Komarowski, un alt amant al ei. Comisă într'un mare hotel din orașul gondolina a expirat în urma gloantelor pe cari

În momentele de față, Maria Tarnowska, crima într'un penitenciar din Italia. Davanti a vizitat-o în celula ei, a intervievă să-i povestească viața, din care scriitoarea roman fantastic, a cărei eroină, a cărei sirenă adulteră și criminală, Annie Vivanti și încearcă să ne exalteze și pe noi față de eroină, pe care ni-o zugrăvește ca pe o societății, ale cărei fapte caută să se scuticisan și hipnotism, să le explice prin „măfemecești”, și să le justifice prin „perversia sexului tare”, etc. Niște biete capitole cu perbolice, emfatice și stridente, cu interjeții linieră repetite de cuvinte, caracteristica scrigaci. Și ceace rănește mai mult e constăvem că eroina în chestiune există, că ea și faptele ei, din dările de seamă ale recent și răsunător. În „creațiunea” dnei nu regăsim nici unul din adevărurile pe care velat acest proces.

Am ris mult și totuși am simțit un fel fiind fantastica povestire a scriitoarei neadevărul și inexactitățile psihologice n darul de a insufla cetitorului un bun simț

în toate acestea, câte biete femei naive nu se
cântău cetind această îngrămădire de bombă-
menturi! Câte nu vor fi vișând în urma acestei
răsunări teribile împotriva egoiștilor băr-
ba nu-și vor fi creind un cult față de femeia
din carcerile venetiene! Astfel se povestesc
fite și astfel se falsifică realitatea în unele
teroc că romanul e scris cu stângăcie și fără
nici dacă ar mai fi scris și cu artă, ar poseda
deciziune primejdioasă nu numai pentru inte-
naive, dar și pentru unele spirite tari.

C. R. B.

Area generală a despărțământului Ceica al „Asociațiunei”.

— Raport special. —

Drăgești, 7 septembrie.

De trei ani înființat, despărțământul
„Asociațiunei” a desfășurat o activitate
și a organizat prelecții populare, a în-
mai multe biblioteci pentru popor, în di-
mete de pe teritoriul său. Ieșirea întor-
pe sate, modul de descindere al in-
ilor români în mijlocul poporului, felul
ilor, farmecul unui lucru neexperimentat până
fascinau cu puterea revelației. Puterea
vitalității, în decursul celui de al treilea
activitate, s'a putut vedea îndeosebi cu
adunării generale, ținută la 28 Aug. a. e.,
Sf. Mării, în comuna Rogoz.

Adunări, vom da icoana cât se poate de fidelă
adunări, vom purcede în serie crono-

Serviciul divin.

A celebrat cu mare pompă, fiind de față
par și din împrejurime. Dl Ioan Papp,
Decănești, după cetirea evangheliei, ro-
predică despre ajutorul Preacuratei Fe-
în consecință îndeamnă ascultătorii la
fervent prin lăpădarea mai ales a obi-
cătoș al concubinatelor.

Adunarea.

ținut la orele 11 și jum., în școala lo-
la spațioasă, împodobită, era tixită de
intelectuali și țărani. Afară de d-nii:
Papp, protopop onorar, directorul despăr-
lui, Iuliu Pataky, preot-secretar, Ale-
Lăpuștean, preot-casier, au ținut să fie
d-na A. Lăpuștean, d-na I. Pataky,
șoarele și d. Mihai Popa, notar, d. Dr.
Comșa, medic, d. Sever Selăgian, adm.
pese în Holod; d. Vasile Cartiș, propr.
ant, d. Aurel Papp, notar, d. Paul Tă-
preot, d. Alexandru Golia, preot, d. Iustin
preot, d. Ioan Papp, preot, d. Aurel
st. d. în silvicultură, d. Ionel Teușan,
s. de gimn., d. Vasile Radu, stud. gimn.,
siasie Tămaș, stud. gimn., d. Octavian
stud. gimn.

Vasile Papp, directorul desp., în vor-
de deschidere face o scurtă reprivire
istoricului „Asociațiunei” și arată scopul
accentuarea scopului relevă mai mult ne-
scrisului și a cetitului românesc, a
limbii, a păstrării portului și obiceiu-
ționale, cari toate la olaltă fac chinte-
ristenței poporului român.

această vorbire, cu viu interes urmă-
director deschide adunarea.

mează raportul d-lui Iuliu Pataky, se-
Din raport aflăm, că despărțământul
„Asociațiunei” are 1 membru fondator,
și pe viață, 20 ordinari. — Comitetul
anului a aranjat în 6 comune 14
populare; a înființat în Vintiri agen-
bibl. populară cu 29 broșuri; în Lazuri
și bibl. populară cu 29 broșuri; în

Sâmbătsag agentură și bibl. populară cu 35 bro-
șuri; în Tășad agentură bibl. populară cu 100
broșuri și foi populare.

Din raportul dlui casier se cunoaște, că
desp. are un fond cultural în sumă de aproape
140 cor.

Dl Dr. Ioan Comșa, medic, predă liber o
conferință igienică: Despre îngrijirea sănătății.
Conferința binechibzuită, pe înțelesul poporului,
cu toată dreptatea a învrednicit atenția încor-
dată a ascultătorilor.

D. Al. Lăpuștean cetește lucrarea sa: De-
spre datinile și moravurile naționale românești.
Lucrarea făcută cu multă diligență, și cuno-
ștință de cauză ar fi câștigat mult prin predare
liberă. Dovadă, că la sfârșit, unde d. conferen-
tiar a vorbit liber, a fost în stare, să înlănțuie
pe deplin atenț a ascultătorilor țărani. Semn, că
atenția necesericiată a țaranului prin o vorbire
liberă se captivează mai ușor.

Expirând trei ani dela funcționarea comi-
tetului, comitetul nou s'a constituit în urmă-
torul chip: Dl Vasile Papp, directorul desp., d.
Sever Selăgian, vicedirector, dl Iuliu Pataky,
secretar; dl Paul Tămăian, cassar; dl Iustin
Popoviciu, controlor. — Membri suplenți: D-nii
Dr. Ioan Comșa, Alexandru Lăpuștean, Alexan-
dru Golia, George Boțoc.

În urmă s'au inseris membru pe viață:
Dl Vasile Pop, dir. desp., 6 membri ordinari
14 membri ajutători.

Banchetul.

A avut loc în altă sală a școlai, la orele
2 d. m. A luat parte un public de 50 persoane.
Dl Vasile Papp toastează pentru sănătatea Ma-
jestății Sale; dl Dr. I. Comșa felicitează pe
d-nii V. Papp, și I. Pataky, cari ambii sunt cei
mai agili luptători ai cauzei despărțământului;
dl Al. Lăpușteanu închină pentru înflorirea po-
porului românesc, dl Al. Golia spune un toast
pentru dame, cari sunt un factor însemnat pen-
tru păstrarea naționalismului; dl I. Popoviciu
aduce elogii d-nei și d-lui E. Venter, preotul
local; cari cu altruism adevărat, și cu ospitali-
tate, vrednice de toată recunoștința, s'au ostenit
pentru reușita adunării; dl E. Venter salută
oaspeții întruniți în parohia sa.

După ridicarea mesei, dispoziția bună a
publicului s'a arătat în cântece românești, cari
mișeau până la lacrimi, și nu lipsea nici taraf-
ul de țigani, care zicea deja în decursul ban-
chetului.

Concertul.

Afluența oaspeților era mai mare cătră
seară. Cu trenul de cătră Beiuș a sosit o trupă
de coriști, iar cu cel de cătră Orade mai ales
mult tineret. Mulți dintre oaspeți au venit și cu
trăsuri. Sala era inundată de lume românească.

1. Pe scenă apare d. Ionel Teușan, abs.
de gimn. Declanază poezia lui P. Cerna: „Po-
porul”. Timbrul sonor al vocii sale, precizitatea
nuanțării, au avut darul de a frapa publicul,
care l-a răsplătit cu aplauze nesfârșite.

2. Piesa de cântec: „Rândunele”, în due-
tul domnișoarelor A. Lăpuștean și M. Cozma,
atât prin frumseța melodiei, cât și prin execu-
tarea ei cu voci plăcute, dragălașe, s'a impus
într'atâta publicului, că ar fi simțit pierderea
unei plăceri sufletesti, dacă nu i-s'ar fi satisfă-
cut dorinței de a o auzi din nou. Plăcută im-
presie a făcut și costumul național al cântăre-
țelor. E de prisos, să amintim, că aplauzele
abia mai conteneau.

3. D. Al. Văcărescu, student de drepturi,
declamă poezia: „Recrutul”, de G. Coșbuc.
Gingăsa îngrijire a recrutului pentru iubita lui,
gelosia lui covârșitoare la gândul pierderii iu-
bitei în d. A. Văcărescu, au găsit un interpret
bun. Răsplata aplauzelor i-s'a cuvenit cu tot
dreptul.

4. Cântecul: Morărița, executat de corul
diletanților din Beiuș, sub conducerea d-lui

Chira, a cucerit inimile tuturor ascultătorilor.
Laudă și recunoștință d-lui Chira și cântăreți-
lor, cari dame, domni, și tineri, n'au proiectat a
depune osteneală și talent de voci frumoase
pentru a ne face părtași unei rari elevații su-
fletești. Aplauzele publicului se descarcă cu
ropot.

5. „Barbul lăutarul”, monolog de N.
Alexandri, întrețesut cu cântecul cunoscut al
lăutarului, s'a predat de d. I. Teușan. Predare
bincreușită, chiar artistică. Amărăciunea lăuta-
rului, cântecul de lebedă al acestuia, prin d. I.
Teușan s'au redat la perfecție. Modularea co-
rectă a locuinței, gesturile și mimica la loc, cân-
tarea cu o voce adâncă, frumoasă au stârnit
aplauze frenetice.

La dorință comună s'au mai cântat dife-
rite doine de corul diletanților din Beiuș. Toate
executate cu o precizie subtilă. S'au mai de-
clamat: „Doina” lui M. Eminescu și „Doina”
lui G. Coșbuc. Ambele predate de d. Vasile
Radu, stud. de clasa VII gimn., cu un entu-
ziasm cuceritor.

Petrecere cu dans.

S'a început după concert. În sala spațioasă
abia încăpea mulțimea dansatoare. Danțul a
durat cu multă animație până în zori de zi.
S'au remarcat mai multe costume naționale.

*

În adevăr, frumoasă manifestație culturală
a fost aceasta. Zorile unei vieți românești în
mult defăimatul Bihor. Nu le lipsește aici con-
ducătorilor poporului nostru nici entuziasmul,
nici capacitatea, nici simțul de jertfă pentru
cauza „Asociațiunei”. Dea Domnul, să sosească
după zori și faptul zilei. Ziua luminoasă, în care
obiditul nostru popor va intra în templul mă-
reț, ce se zidește de lamura intelectualilor ro-
mâni, din cărămida culturii naționale. E destul
cuvânt manifestația aceasta la nădejdea cea mai
bună.

Rap.

Scrisoare din Sătmar.

Oameni și fapte. — Românii au incredere în gu-
vern? — Învățători slabi. — Preoții și școala
de stat.

A s'au sit Septembrie cu zilele lui mohorite.
Căta veselă a copiii a luat-o pe calea părăsita
în urmă cu două luni. Toată veselia a părăsit sa-
tele, sprinteții și ai plămurilor verzi de astă-vară
și-an schimbat felul de ocupație.

De unde până ieri-aratăieri guralivi și veseli
duran palate, ce se năruiesc la cea dintâi adiere
a vântului — acum stânjeniți de patru pereți
iebuiesc spin și polonidă și plantează în locul a-
cestora răsădul iubirii de neam, limbă și lege. Pâ-
nă ieri-aratăieri în cămăra din casă îi gonau spre
bobotul de ris de soare de afară ea spre un ris
argiușin de fecioră fără prihană, iar azi, astăzi
uoeneală cernită, scundată din când în când de
o ploaie plumburie. — îi strimtoarește în chilii cu
pereți frumoși albi, îi face să fie și închiși la fire.
Li se trezește fantazia. Lucruri petrecute aieve
ori numai prin vis, apar într-o haină a fantaziei
și ea cernită. Tot ce a fost plăcut pentru noi, re-
învie în proporții îndoite. O vorbă dată, un semn
al ei — dispore gonit de suspinul fruuzelor por-
nite spre îngălbenire. Este o taină a naturii, că
ea te pune pe gânduri, arătându-ți frunza ei în-
gălbenită, prin iubirea ei prea mare de căldură
— te cutremură — absorbind-o cantitate mai mare
ea de regulă și prin vibrarea mai energică a muș-
chilor se trezese unde și în sufletul tău și... dacă
ești meșter bun, vei ști armoniza trecutul cu pre-
zentul, dacă nu se poate, cu begheta magică vei
sfărma tot trecutul, îl vei frământa apoi — până
va ieși un tot armonie — din contra vei cădea
jertfă concertului tău.

Industria de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-tér.

Industria de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lu-
de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (168-30) — TELEFON n-rul 340.

Un suflet năcăjit și trudit de cazna înaintării, c'un dor nebun după un briu roșu se zbătea în chinul lui. Ingâlbeni de frigurile asesoratului, reuma i se prefăcu în ischias. Părul înălbi pe capu-i. Orbitale începeau a fi tot mai afunde, par' că vremea înaintată vroia, să-și lase urma neștearsă. Pe frunte niște brezde începeau a se năzări. Ba bine chiar! și prea multe erau deja — și... încă briul roșu tot nu sosea. Sufletul meu, care se topia în remușcarea conștiinței sale, ardea sub povara faptelor, ce o să faci... se opinti cu o rîvnă fără pereche și ghet-beghet învăță pe un copil de popă român, pe unul de țigan și pe altul de învățator religia în ungurește. Și știți! și-a ajuns scopul. N'a împlinit îndrumarea episcopului, adică n'a întrebat de părinți: a lor dorință este aceasta? N'a ascultat de conștiința sa de Român, și pentru asta a primit cor. 120 orar. Poate urma aceasta cale, dacă n'a urmat-o încă. Aviz episcopului român de Oradea-mare, pregătească numai briurile roșii, în anul școlastic început, doar vor fi mai mulți, cari vor urma pilda de mai sus!

*

Tot pe astă gamă? Nu. Să fim mai cuminți. Bănuț cu trupa lui de teatru nu ne-a cereetat nici odată. Și ce pagubă! Atâția farsori, câți sunt aici, putea, să învețe dela ei. Tată o farsă seurtă:

Joi, în 5 l. e. s'a ținut adunarea de toamnă congregațională în comitatul nostru. La ordinea zilei ora și încredere ori neîncredere guvernului actual. Și știți, ce s'a întâmplat? Românii: R. Marchiș arhid. în Careii-mari, Gh. Mureșan paroh în Moftinul-nuie, A. Farkas preot în Tămaia, D. Bran prot. în Ardușat — la comanda vice-pres. partidului național român din comitat: Dr. Dragoș advocat — toți sunt îndestulți cu guvernul actual și au încredere în el. Unicul prot. de Mădăras Mureș a fost atât de încăpăținat, de le-a spus: ea unul, care am luat parte la mai multe adunări poporale din Sătmar, aranjate pentru a putea para lovitură ucigașă a călăului de guvern — nu votez. Notez, că de când a apărut bula odioasă prin foi R. Marchiș nici la o adunare n'a luat parte, încât pentru A. Farkas, dlui nici înainte de publicare, nici după publicare — deși ar putea fiind membru la comitat ca virilist.

*

Un popor de viață vrînd-nevrînd selecționează fibrele sale. Tot ce e putred se taie și se aruncă în cremator. Avem școale în toate comunele, dar n'avem învățători destui. Și pe cari îi avem — unii din ei sunt cu conștiința în păpuc — ni-i șicanează statul așa că învățătorul din Sătmar, ca în genere toți învățătorii, — are lipsă de o doză dublă de însuflețire, ca să rostească munea lui. Mulțumită lui Dumnezeu tot mai mulți sunt însă cei cinstiți. Cei slabi, să se cunoască le voi încresta:

Victor Pop fost învăț. în Pomi, trece la școala de stat din Borhid. Notă: Toată familia Pop a fost crescută pe cheltuiala diecezei române de Oradea-mare. Dl Pop, cantor bun, cu preotul n'avea neplăceri, prin asta răsplătește diecezei, că nu l'a lăsat pe drumuri muritor de foame, a primit asupra sa sarcina, să ni-nicească școala confesională din Borhid? Dumnezeu să-i răsplătească!

Al doilea domn ascultă de numele: R. Budo. Este fecior le învățator. A făcut pe cheltuiala diecezei șase clase la Beiuș. S'a încrecat apoi la comerciale. N'a răbbit. A trecut la preparandia din Oradea-mare. Dr. Lauran l'a scos dela miliție. A ajuns învățator în Sanislău, acuma trece tot acolo la stat.

Pe prescură sunteți crescuți dlor, dar fie-vă dor de prescura românească.

*

Școli de stat cu duiumul. Avem preoți, cari de dragul prieteniei cu străinii, scotese totdeauna de cinste să participe la adunările seanelor școlare dela școlile de stat. Cinste excepțiilor, cari

știu că: da, au drept, să participe, dar nu sunt datori. Când însă un preot român îngrijește el de zidirea școlii de stat, poți să zici tu om normal, că acest preot român e omștiiu de fapta sa?

Gh. Flori Petri.

Marile manevre austro-ungare.

Prânzul de curte. — Accidentul ministrului de război. — Trecerea peste Murăș. — Trei morți? — Ocuparea podurilor dela Arad. — Alte accidente. — Incetarea manevrelor.

— Dela trimisul nostru special. —

Mezőhegyes, 9 Sept.

Azi după amiazi A. S. moștenitorul de tron Francisc Ferdinand a plecat cu automobilul pe câmpul manevrelor și la Apátfalva a azistat la trecerea peste Murăș a trupelor ofensive de *culoare roșie*, care trecere trupele defensive de *culoare albastră* cu orice preț voiau s'o împiedece. Vremea nu e tocmai favorabilă: încontinuu plouă și suflă un vânt rece de toamnă.

Prânzul de curte.

Cu puțin înainte de orele 12 moștenitorul de tron a plecat pe jos la casină, la prânzul de curte. Pe drum s'a întâmplat un incident plăcut. A. S. observă în stradă mai mulți fotografi cu aparatele lor, cari voiau să-l fotografieze. Un sergent de jandarmi, însă, la dorința A. Sale, le-a dat „camfor”.

Meniul prânzului de curte a fost următorul:

Potage aux boules de beurre.
Boeuf.
Pommes de terre.
Epinards.
Faisans. Perdrix aux lentilles de lard, aïrelles rouges.
Riz glacé au jus de fruits.
Fruits.
Fromage.
Caffé.

Invitații s'au așezat la masă în ordinea următoare:

La mijlocul mesei, în forma potcoavei, ședea moștenitorul de tron *Francisc Ferdinand*; la dreapta A. Sale: arh. *Leopold Salvator*, generalul *Averescu*, șeful statului major român, gen. de divizie *Klobucsár*, episcopul *Glattfelder*; la stânga A. Sale: arhiducele *Frideric*, min. de comerț *Serényi*, gen. de divizie *Brudermann*, presed.-dir. al căilor ferate ungare *Marx*; în fața A. Sale, în lăuntru potcoavei: min. comun de război *Auffenberg*, min. apărării țării *Hazai*, min. de război *Georgi*, dir. bunurilor stat. *Jankovich*, insp. de armată *Terstyansky*, cons. min. *Koós*. La acest prânz au mai participat încă și următorii: insp. de arm. *Frank*, dir. exec. al căilor ferate Arad-Csanád, *Al. Fábry*, gen. de div. *Schikofsky*, consil. min. *Darányi*, inspectorul cav. *Eimer*, inspectorul căilor ferate Arad-Csanád *G. Vass*, inspector de armată *Conrad*, vice-comitele *Hervay*, gen. de divizie *Erns. Böhm*, vice-colonel bar. *B. Podmaniczky*, subpref. *Petrovich*, gen. de divizie cont. *Kissingen* și ofiterii-aghioțanți.

Accidentul min. de război.

Automobilul cu care cav. *Auffenberg*, min. com. de război și aghioțantul d-sale plecaseseră spre Apátfalva la cotitura unui drum de pe pușta dela *Mezőhegyes* s'a lovit cu putere de un stâlp mare de piatră. Automobilul a fost distrus total. Persoanelor din automobil nu li-s'a întâmplat nimic, însă cu toate acestea ministrul *Auffenberg* n'a mai voit să-și continue drumul

cu un alt automobil, ci a comandat un vehicul cial cu care apoi a plecat la locul de muncă.

Trecerea peste Murăș.

Partea cea mai senzațională și de mare importanță a manevrelor actuale a fost trecerea peste Murăș.

Tema era: să se construiască poduri peste Murăș pentru trecerea trupelor de cealaltă parte a râului. Pe Murăș au fost desemnate puncte potrivite pentru trecere, și anume: Pecica, Apátfalva, Perjámos și în hotarul lacului.

Trecerea la Pecica s'a început des de dimineață, însă a decurs foarte greu din cauza curților vehemente a trupelor defensive. Pe Murăș au făcut însă mari sforțări și sub scutul vehement foc de tunuri li-a succedat totuși să mîine pedul. La amiazi abia a putut trece pe această parte a trupelor ofensive. Două corpuri de 2 de husari au trecut de cealaltă parte a râului. O companie imediat a fost făcută pentru a apăra iar cealaltă a reușit să se strecoare printre curțile inamice. În decursul serei partea a trupelor, cari staționau aici, a trecut Murășul și s'a stat în ținutul Aradului. Mai multe companii au intrat în orașul Arad.

Trei morți.

Sunt informat, că cu prilejul construcției podurilor la Pecica un căpitan de pioneri și doi dați-pioneri s'ar fi înecat în Murăș. Știri care stau o dată cu toată rezerva, deoarece ea nu e confirmată încă.

Ocuparea podurilor dela Arad.

La Arad trei poduri duc peste Murăș și trecerea putându-se face cu ușurință trupele ofensive voiau să treacă pe aici Murășul, pentru să atace trupele inamice. Însă planul n'a s'execute deoarece inamicul ocupase încă de curând toate podurile, dela Lipova până la Segesd.

Pentru mâine au sosit aici trupe numeroase de pioneri, cari vor încerca să construiască poduri pentru trecerea armatei ofensive. Înălțimi mari câteva aeroplane militare au s'aruncat asupra situației armatei defensive. Tărîmul Murășului e ocupat de trupe numeroase de soldați. Din turla primăriei orașului, un flector puternic luminează apa Murășului, cumva peste noapte inamicul să construiască poduri.

Două accidente.

Ofiterul *Kunetzky*, dela divizia auto-mobililor, voia să ducă pe generalul de divizie *Kovskiy* și pe aghioțantul acestuia la locul de construcția un pod peste Murăș. La o cotitură a drumului cărma automobilului se rupsese și automobilul se răsturnă. Generalul și aghioțantul au fost aruncați la câțiva pași dela automobil, dar altceva nu li-s'a întâmplat. Ofiterul *Kunetzky* însă răni foarte grave la cap. El a fost transportat la spitalul din Macău.

Un alt accident grav i s'a întâmplat cu un pilot militar, ofiterului *Blaschke*. După pusei *Beke* motorul aeroplanului *Blaschke* cauza unui defect a încetat să mai funcționeze. *Blaschke* a căzut dela o înălțime considerabilă primind mai multe răni ușoare pe cap. Planul a fost distrus total.

Terminarea manevrelor.

Sunt informat, că din cauza vremii nefavorabile e foarte probabil, că manevrele se vor termina mai curând de cum au fost proiectate.

C. S.

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrásy

— palatul Fischer

Atrage atențiunea on. dame asupra magazinului său asortat cu noutățile sezonului de toamnă.

rapi pentru femei, bărbați și copii, șaluri, năfrâmi groase, mățasuri, dantele, cordele, mânusi și orice acviziți.

Criza din Turcia.

Arad, 10 Septembrie.

Domnitorul monarhiei noastre Francisc a declarat ministrului său de externe, că permite și nu voiește ca pacea popoarele să fie conturbată. Cuvintele octogenului Monarh la tot cazul va liniști Europa de mult s'ar potența sgomotul și învalta din Balcani.

Despre cele petrecute la Buchlau s'a dat comunicat oficial. Intre monarhia austro-germană și Germania domnește armonia cea perfectă și ca înțelegerea să fie deplină toate puterile triplei aliață, întreagă italiană scrie în tonul cel mai prietinos de întrevădă de la Buchlau și spune că publică italiană are încrederea cea mare în pașii făcuți de puterile aliate în limpezirea situației din Balcani.

Guvernul otoman voiește să prevină acțiunea inițiată de contele Berchtold și astfel să amestece Puterilor în afacerile din Balcani.

M. Sa împăratul Francisc Iosif pentru pace.

Berlin. — În cererile diplomatice se vorbeste despre o declarație de foarte mare importanță a împăratului Francisc Iosif. Se spune că împăratul când contele Berchtold i-a înaintat referitor la acțiunea din Balcani și-a aprobat-o cu următoarele cuvinte:

— Fă tot, ce crezi de bine, dar pentru popoarele mele păstrează pacea. Nu voiesc și eu să încep război!

Comunicatul oficial despre întrevădă de la Buchlau.

Berlin. — Referitor la convorbirile dintre contele Berchtold și cancelarul german, Bethmann-Holweg s'a dat următorul comunicat oficial:

— Vizita de două zile a cancelarului german Bethmann-Holweg la contele Berchtold în Buchlau a dat ocaziune bărbaților de stat alor puterilor aliate, pentru a se convorbi din nou asupra chestiunilor politice.

Cu ocazia aceasta au fost discutate toate chestiunile actuale pendente ale politicii externe și în deosebi cele ale Orientului apropiat și constatată din nou că ambele părți sunt întru punctele în cea mai desăvârșită înțelegere.

Acțiunea contelui Berchtold.

Constantinopol. — Ziarul „Sabah” scrie despre schimb de idei ce e în curs și chestia acțiunii contelui Berchtold spune că, în Balcani trebuie să prevină puterile, pentru ca să nu poată provoca la un fapt împlinit. Decenzura administrativă — scrie „Sabah” — este altceva decât lărgirea sferei de competență a autorităților provinciale, contemplată în constituție și pusă în practică deja atât de guvernul anterior cât și de cel actual. Poarta trebuie să lărgescă nu numai sfera de competență a autorităților provinciale, ci și a poartei din provincie.

Constantinopol. — Consiliul de miniștri a hotărât că reformele promise Albaniei se va estinde asupra întregului imperiu otoman. În programul de reformare însă nu s'a cuprins chestia serviciului militar în România, amnistia plănuită și permisiunea pentru înarmarea armelor.

Situația în Albania.

Salonic. — Valiul din Üsküb, Ghali Pașa și aghiotantul lui Ibrahim Pașa, Suleiman au fost urgent chemați la Constantinopol. E vorba că guvernul va autoriza pe Ibrahim Pașa să facă noi concesii pentru ca tulburările ivite din nou să dispară și pentru liniștirea populației din Kosova și nord.

Üsküb. — Chestia înarmării Albanezilor încă nu e rezolvită. S'a fixat un termen de 15 zile în acest restimp guvernul va trebui să ia o atitudine definitivă. Totul depinde de la aceea, că guvernul putea-va sau voi-va să realizeze promisiunile făcute.

Bulgaria nu declară război.

București. — Regele Bulgariei l-a primit în audiență pe ambasadorul bulgar la București, însărcinându-l să declare guvernului român că Bulgaria în nici un caz nu va declara război Turciei.

Agitația în Grecia.

Athina. — În Patrai, Missolunghi, Volo și alte orașe, cum și în Athena s'au ținut adunări de protestare, în cari participanții au cerut intervenție energetică în Turcia. Prim-ministrul Venezelos a răspuns comisiei de 5 membri delegați de adunarea de protestare că, guvernul grecesc împărtășește surescitarea populației și va lucra, după cum cer drepturile și interesele naționale, pe cari să le apere are datoria, și de aceea se va pregădi pentru ori ce eventualitate. Venezelos a spus că dorința lui e, ca între Grecia și Turcia relațiile bune să fie menținute. Toate zările din loc întrebunțază tonul cel mai războinic față cu Turcia.

CRONICA ȘCOLARĂ

APEL

cătră corpul didactic gr. catolic!

Primim următoarele:

În preajma noului an școlar 1912/13 îmi țin de datorință a vă adresa un călduros îndemn frățesc și părintesc de a începe o nouă eră mai binecuvântată în lucrări, cari să rodească acum ca și mai târziu bogata plinire a cerințelor situației tot mai grele, în care se află sfânta noastră biserică și scump neamul nostru românesc.

Dați-vă bine seamă că acum mai vărtos ca ori-când singurul nostru scut și singura noastră adăpostire este și trebuie să ne fie biserică. Nu uitați însă că fiii bisericii noastre în mod fatal trăesc într'o atmosferă saturată de baccilii cei mai contagioși și mai primejdioși pentru menținerea noastră ca fii devotați sf. biserici gr. cat. române.

În situația aceasta devine tot mai arzătoare necesitatea de a pune școala pe temelie celei mai desăvârșite prețuirii, care să se manifeste prin fapte de via pilduire, săvârșite de preoții, învățătorii și senatele noastre școlare.

Aceste gândiri și aceste sentimente, pe cari să le traduceți în graiul limpede, dulce și răsunător al faptelor, să vă inspire pe toți factorii noștri școlari.

Onorați frați preoți! dovediți vrednicie pentru slujba de directori școlari, și împreună muncitori cu învățătorii în slujba dascălăriei, prin controlarea deasă a școlii și ținerea regulată a orelor de catehizare!

Cinstiți învățătorii! dovediți prin zel, conștiințiozitate, prin devotament și în deosebi prin cel mai cald și înalt entuziasm să vă înțelegeți sublima chemare și să împliniți cu drag mărețea datorie!

Cinstite senate școlare! facevă-ți vrednice de marea încredere cu care v'a cinstit și ales poporul nostru credincios! fiți pilde puternic grăitoare despre felul cum trebuie să sprijinească poporul nostru școala, acest sfânt și scump așezământ al bisericii și al neamului nostru!

Așa să lumineze faptele voastre de via pilduire, că văzând poporul nostru credincios dragostea și jertfele voastre aduse pe altarul bisericii și al școlii noastre, să răspundă pildelor și călduroaselor voastre îndemnuri cu fapte și jertfe, cari să dovedească deplină înțelegere și căldură dragoste față de școala noastră, care este meleagul de pregătire al urmașilor noștri de mâine.

Indolenții, neînțelegătorii, ori răuvoitorii, fie și preoți, învățători sau membri ai senatelor școlare, retragă-se mai bine de vreme, decât să împiedece înaintarea unei cauze atât de mari și sfinte, cum este biserică și școala noastră, și prin aceasta să-și atragă în mod inevitabil groaznicul blestem și învrednicita răzbunare și pedepsire a faptelor lor rele.

Nime și nici unul să nu se răzime sau să nu conteze nici la cel mai mic și neînsemnat strop de considerație ori cruțare.

Nici o întrelăsare, nici o omisiune și nici o neglijență nu poate avea urmări așa de deastroase și nu poate cășuna dureri mai grozave ca și pierderi mai ireparabile, decât tocmai neglijarea școlii în timp așa de critic ca cel de acum.

Deci sus să avem inimile!

În numele Domnului Dumnezeuului nostru la muncă fraților!... la muncă fraților, ca darul Domnului nostru Isus Hristos și iubirea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Spiritului Sfânt să fie cu noi cu toți. — Amin!

Dela Oficiul protopopesc gr. cat. al Sebeșului.

Sebeșul-săsesc, la 31 August n. 1912.

Eugen Pop Păcurariu,
protopop.

x Doamna Iudita Secula n. Trușla fosta directoare a internatului de fete, revenind iarăș la Arad, cu 1 Septembrie a. c. va reîncepe școala sa privată pentru linbi și eventual cursul complimentar pentru fetițe, cari n'au terminat clasele civile. Primește eleve în vipt și pentru educație. — Informațiuni mai detaliate la administrație sau la locuința din Deák Fereac u. 39. (Varga ház) în decurs de 8 zile.

abrica de granit, syenit

industrie de marmoră și

selare de peatră a lui

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de mobilier, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efteuoso vînderi în mare și în mic liferez colegilor de branșe și obiecte singuratică, în preț de fabrică.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Septembrie n. 1912

— *Mâne, Mercuri, fiind sărbătoare — Tăierea capului stului Ioan — numărul viitor al ziarului nostru va apare Joi noaptea.*

Pacea armată anglo-germană. De mare interes european sunt declarațiile făcute unui jurnalist englez de către deputatul canadian Aikins, care a vizitat continentul nostru cu prilejul congresului de educațiune morală dela Haga. Din sederea sa pe pământul european, deputatul canadian a mărturisit că situația politică internațională l'a izbit cel mai mult. Iată cuvintele cu cari s'a exprimat el:

„Din conversațiile mele cu oameni politici atât englezi cât și germani, am căpătat convingerea că Anglia și Germania se pot socoti ca fiind chiar de pe acum în stare de război. E drept că cea dintâi lovitură nu s'a dat încă fățiș, dar aceasta este o afacere de trei sau patru luni cel mult. Cocosii stau în arenă, gata de luptă. În fiecare clipă e de așteptat să-i vedem năpustindu-se unul asupra celuilalt. Germania și-a încălțat deja pîntecii de oțel și nu așteaptă decât semnalul. Când Canada va înțelege lămurit situația, fiți siguri, că va da din toată inima sprijinul ei Angliei, intru apărarea coloniilor ei.”

Aviațiunea în Apus. Celebrul aviator francez Garros s'a ridicat zilele trecute cu aeroplanul la o înălțime de 5000 de metri, bătând astfel cu mai bine de 600 de metri recordul înălțimii, deținut până la el de aviatorul austriac Biasehke...

Tot în Franța a luat naștere concursul de hidro-aeroplane dela San-Milo, care a dat niște rezultate strălucite. Invingătorul a fost locotenentul de marină Beaumont, gloriosul crou al circuitului european.

În schimb însă, în Germania, concursul de hidro-aeroplane se urmează la Heligendam în niște condiții absolut lamentabile; deasemenea, înconjurul Berlinului în aeroplan. Se vede că germanilor nu le merge de loc bine cu aviațiunea, căci de curând fabrica de aeroplane Danner, singura casă de fabricațiune germană, a fost nevoită să lichideze. Aeroplanele dobândite de guvernul imperiului au fost și sunt mai toate de marca franceză, cele de marcă nemțească neobținând până acum nici cel mai mic succes!

Cununie. Dr. George Vessa și soția anunță cununia ficei lor Emilia cu d. Ioan Vara, care va avea loc în 12 Septembrie 1912 la orele 11 a. m. în biserica gr. or. română din Socodor. Felicitări!

Un brav căpitan Ungur. Ni se scrie: Cetind în unul din numerii foaiei „Poporului Român”, că între meseriașii români din Bistrița sunt unii cari nu simțesc destul de românește și trec din reuniunea meseriașilor români în reuniunea meseriașilor unguri, - ca să arăt că și între meseriașii români sunt oameni cari simțesc românește servească următorul caz: Duminică, 1 Septembrie a. c., m'a pus păcatul de mi-am atârnat o cocardă românească pe piept. Durere, însă, când mă preunblam mai bine cu cocarda pe piept, un căpitan dela honvezi s'a aruncat asupra mea și mi-a răpit cocarda și m'a amenințat, că dacă voi îndrăzni să mai port astfel de cocardă mă va închide. Deși după odorul de cocardă îmi pare foarte rău, totuși dacă căpitanul cugetă că prin răpirea cocărzii mele a mântuit statul ungar de o mare primejdie, mă împac cu conștiința și nici nu îi mai potresc cocarda îndărăpt, și pentru fapta, la care n'a fost competent, îi mulțămesc, pentru că prin aceasta m'a făcut de 99 de ori mai mare român decum am fost până acuma. Cu toate acestea însă, îndrăznesc a întreba pe domnul căpitan, Domnia Sa are atâta respect de o cocardă românească atârnată pe pieptul unui ucenic de brutar, apoi când ar vedea sute și mii de cocărzi pe piepturile dorobanților și curcanilor cari au nimicit armata turcească la Plevna și Grivita, ce ar face? În urmă observ, că acei domni ofițeri și jandarmi cari răpesc cocărzile trei colore de pe pieptul flăcăilor și

din părul fetelor noastre, nefac un bun și mare serviciu, pentru că mulți cari suntem crescuți prin case străine, dacă jandarmii nu ne-ar deștepta simțul național am fi foarte ușor converțiți din partea străinilor. - Zaharie Dobra, ucenic brutar.

Correspondența de pe Murăș. Ni-se scrie: După cum a anunțat „Românul” în unul din numerii săi: în Toplița română a avut loc în 28 August o petrecere de tot frumoasă. Un grup de tineri din această frumoasă comună, în frunte cu tinerii Nicu Maier și Dumitru Antal, s'au decis să aranjeze petrecere în favorul „fondului ziaristilor” jumătate, iar jumătate în favorul „Aeroplanului Ardealului” Vlaicu nr. III. Concert și teatru. „Herșcu Boccegiul” a fost minunat și cu mult haz prelat de Mitruca Antal, asemenea și celelalte puncte, și cu deosebire piesa: „Unde dai și unde crepă” a fost artistic executată. Succesul material a fost ceva mai modest, căci s'au încasat numai 195.50 cor., cheltuielile fiind 131.54 cor. Rezultă un venit de 63 cor. 96 fil. din care sumă jumătate se va trimite „fondului ziaristilor”, iar jumătate la locul destinat pentru „Aeroplanul” Vlaicu nr. III. - Deși venitul curat e modest - totuși entuziasmul tinerilor e demn de admirat, și noi dorim ca acești tineri să afle cât mai mulți imitatori.

De Miercuri (4 Septembrie) des de dimineață o ploaie teribilă a început a curge, și de atunci până astăzi abia a conțenit o oară.

Murășul dela Reghin în sus a esundat peste tot locul. Comunicația căii ferate pe Murăș, dela Deda în sus e întreruptă. Râul Gurghiului, care se împreună cu Murășul la Reghin, de asemenea a esundat. Tarinile și o mulțime de comune se află sub apă. Bucatele din cauza ploilor nu se pot coace, astfel că Murășul (valea Murășului) după ce pe aici e o scumpete teribilă de bucate, amenință cu lipsă aproape totală. Știe Dumnezeu ce va fi! Ploile nu mai conțenesc decât în intervaluri de câteva minute.

În Reghin nu peste mult va avea loc sfințirea bisericii gr. or. române. E prima biserică gr. orientală în acest oraș săsesc. Edificarea ei s'a început sub actualul asesor conzistorial Galacteon Șagău din Sibiu, pe când era protopop al Reghinului, și după depărtarea sa a venit ca protopop Vasile Duma, care cu o diligență de fier conduce lucrările, azi aproape de terminare. Pictura e de I. J. Kabadaieff în stil perfect oriental. Asupra lui Kabadaieff voi mai reveni cu ocaziunea sfințirii, despre care voi aviza publicul cu invitări tipărite în o tipografie românească. La această sfințire va lua parte corul seminarial din Sibiu, și credem că va veni și d. profesor T. Popovici.

Deda, 9 Septembrie. Gregoriu Ceonța.

Școală românească în Cleveland. Cetim în „Glasul Vremii” din America, că părintele Aurel Hățiegan, parohul bisericii gr. cat. române din Cleveland, a pornit o mișcare frumoasă în scopul înființării unei școli românești în Cleveland. Este acesta un gând frumos, pentru că de copiii români, de creșterea lor românească până acum nu s'a îngrijit nimeni în afară de părinți, cărora însă lupta pentru traiu le îngăduie prea puțină vreme slobodă. Sprijinul cel va întin în mișcarea pornită de părintele Aurel Hățiegan, nădăjduim, va atinge, măsura vredniciei scopului frumos și românesc.

Strade laterale sub apă, în Oraștie. „Libertatea” ne vestește, că de câteva zile, în urma ploilor cari mai ales la munte au fost mari, - râul Oraștiei a ieșit din alvii și a inundat iarăși părți întregi de oraș în apropierea lui; 3-4 străzi, „Fabrica” și cele vecine au azi înfățișare de vale. Iar partea de hotar zisă „Lumea” e toată sub apă, spre marea pagubă a economilor ce au locuri acolo.

E foarte neplăcut pentru locuitorii din ulițele numite să umble zile întregi prin apa ce le trece peste glesne, și să cadă prin gropile pe care nu le pot vedea. Și această neplăcere e numai pentru lipsa de grije a conducătorilor orașului, cari nu vor să reguleze odată râul în acea parte, ca se scutească o parte mare a orașului de aceste neplăceri.

Tulburări la congresul encharistic. Măine se începe dupăcum am mai anunțat în ziarul

nostru, congresul encharistic internațional dela Viena. Comitetul aranjator desvoltă cu o uriașă, pentru a asigura congresului o desfășurare splendidă. Poliția încă a luat cele mai bune măsuri cari vor fi cu atât mai necesare, cât mazonii au hotărât să aranjeze în același timp și în diferite puncte ale orașului, în fața bisericilor și a palatelor episcopale, demonstrații monstru. Se prevede însă că nu va avea nici un succes, deoarece populațiunea treagă, afară doar de ovrei, e pe partea cari aranjează congresul eucharistic.

Consul dispărut. Weber, consulul Germaniei la Mexico, a dispărut fără a lăsa urmă. Din încredințarea ministerului de externe Weber plecase la Montezuma, pentru a depăși cauza morții suspecte a unui supus german și din momentul plecării sale, nici o vestă s'a mai auzit despre el. Ministerul Germaniei trimis o notă, ținută în termeni energici guvernului din Mexico, cerându-i deslușirea dispariției trimisului său.

Groznică furtună din Japonia. Dintre Japonia se telegrafiază că Japonia a fost bătută de un puternic uragan. La Coteschiceni au murit zece și mai mult de 1000 sânt rănite. Uraganul a pustit regiuni întregi și mii de oameni sânt morți.

O moarte tragică. Ziarul „Le Figaro” din Paris a publicat o veste emoționată sosită din Berlin. Se spune că vaporul Kursk, care transporta în Rusia armamentul dela Borodino destinat gloriei armatei, s'a înecat în marea nordică împreună cu 20 de pasageri și cu întreg echipajul. Azi că sculptorul Paul Besanval, autorul monumentului care trebuia să comemoreze centeniulul anului 1812, se află și el între cei morți. Murit în același moment, în care sosia la Petersburg, pe altă cale, misiunea franceză înaintată să predea autorităților rusești acest venit. Destin tragic, al unui artist distins, care a dispărut împreună cu opera creată de el, plin succes, pe pragul gloriei.

Doi băieți de școală, din familii bune, primesc la o familie românească în Arad. Condiții favorabile.

Cruzimile unui fost suveran. Acum câțiva timp s'au întors din călătoria lor de nuntă Hardinot din Paris, acei cari și-au petrecut parte din luna de miere printre pirății indieni ai lui Mohamed Ali Mirza, fostul șah al Persiei. Călătoria de nuntă au făcut-o soții lui Hardinot în Caucazia, căci pe lângă ce aveau să viziteze orientul Europei, puteau regala și afaceri pe cari le aveau în Astrahan.

S'au imbarcat pe un vas anic în Baku. Pe lângă cei opt oameni ai vasului se mai aflau doi comercianți persani și cum dna Hardinot singura femeie pe bord, toți pasagerii se așteptau în a-i fi agreabili. Un timp după ce au plecat din Baku, căpitanul le spusese că s'ar întâmpla să cadă în mâinile pirăților ce curăzau Marea Caspică. Tinerii soți crezuseră că gloriile dar comercianții persani recunoscuseră și că lucrul acesta e foarte posibil și le arătară că Mohamed Ali Mirza fostul șah al Persiei, detronarea lui, s'a apucat de piraterie. Căpitanul lui Ismail Bey, om obicinuit cu crimele tot felul, și-a întocmit o flotă de corăbii, cu care practica pirateria pe marea Caspică. Atunci mult a îngrozit pe corăbieri și pescari, înecatul persan a oferit un milion de lei pentru căderea lui, mort sau viu. Își poate închipui cine groaza de care fu cuprinsă tinăra femeie, când zile trecură însă fără ca să li se întâmple ceva.

În timpul celei de a doua nopți, aud loz puternice în ușa cabinei. La întrebarea lor răspunse:

— Eu sunt, căpitanul; am fost prinși de pirăți. Imbrăcați-vă și veniți pe bord.

Se îmbrăcară în grabă și sosind pe bord, se auză pe comercianții persani, cari se așteptau în acea vreme, legați cu mâinile la spate, în corăbii de o mulțime de pirăți. Nu departe de vasul cu care aceștia se apropiaseră. La întrebare veni lângă tinerii soți și le spusese francezească perfectă că sunt prizonierii de război ai lui Mohamed Ali Mirza, care ține în închisoare mult să-i prinească pe bordul vasului. Fără să se împotrivescă, trecură pe vasul pirăților

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

— Urmas —

(137)

Se întâmplă, săptămâna următoare, un mic eveniment care îl supără: în concediat dela școală, fie din cauza nedestoiniciei lui, fie din pre-o altă pricină, preceptorul nebun după limite și buna conduită. Dar ce e mai dureros, e că din desnaidejde, omul se puse pe băutura și în curând nu mai avea nici ce să bea nici ce să mănânce. Bolnav, fără pâine, fără rufe, fără mijloace, el se refugiase într-o maghermită fără soată, fără geamuri la ferestre. Vechii săi elevi, cei scorbalinici, cei șglobii, cei răi, acei pe cari îi persecutasese fără cea mai mică umbră de motiv, văzând în ce deplorabilă situație se găsea acest nenorocit, cotizară deodată: câțiva înmânându-și chiar pentru el privativii simfioare, formară o sumă destul de rotundă. Pavel Cicikof singur, pretextând mica lui avere și enormele cheltuieli pe cari le făcuse cu înmormântările, grație încă unui împrumut destul de apăsător pentru el, oferi drept partea lui de cotizație o întropică piesă de cinciseci bani veche și stearsă, care îi fu aruncată în ochi tratându-l de cățel. Bietul institutor, văzând aceasta purtare generoasă a vechilor săi școlari, își ascunse fața de emoție și de rușine; el suspină și varsă lacrimile cele mai bogate. Și aproape la ora morții numai se îndura Dzen să-mi deschidă ochii, asupra nedreptății mele față de acești buni tineri pe cari îi tiranizăm!” strigă el. Apoi, auzind, nu se știe pe ce cale, despre trista purtare a lui Cicikof, el oftă cu amărăciune și zise: „El care avea o înfașurare așa de blândă, așa de bună, care era întotdeauna atât de serviabil! Oh! ce schimbări în em! ori mai bine, cum s'a jucat aceasta cu deplorabila mea slăbiciune!”

Să nu se grabească cineva totuși să creadă că natura lui eroului nostru ar fi fost așa de dur și incapabil de ori ce naștere generoasă, de ori ce sentiment de milă; de fel: în împrejurarea aceasta, spre pilda era chiar cu tot dinadinsul îndemnat să dea ajutor bătrînului său dascal, dar nu-i plăcea să fie luat așa pe neașteptate; iar îi plăcut mai bine să dea el însuși această monedă mărimta, cea mare se aduna în sumă rotundă, asta era bogăția lui; încă de dimineață își luase ferma hotărîre de a nu se atinge de fel de ei. Cu un cuvânt, instincțiunea părintelui său: „Pune ban cu ban, adună și păzește”, căzuse pe un pământ excelent. Ar greși cineva dacă ar sfârși cu aceasta zicând: „El era stăpânit de dragii lui de bani, îi iubea, îi adora pentru ei însuși”. Ei nu, el nu era nici cățel, nici șgărcit; nu se lăsa stăpânit de nici o pasiune josnică, ci înainte de toate el avea spiritul și inima pline de plăcute viziumi ale unei vieți bogată în plăceri, în sânul unui anumit belșug; el întrezăria într-o grațioasă departare echipajii ale lui, o casă bine aranjată, o masă bună: iată ceea ce se luca vesnic în închipuirea lui. Numai și numai pentru a se putea fali ea se bucura în cele din urmă de toate acestea, își strîngea el centimele, privindu-se de ori ce în prezent, pe el și pe ceilalți.

Când vedea că se ridică înaintea lui un bogat răzîndu-se pe elegante droșee trase de niște telegari superb înhâmați, el rămânea unde se găsea, par'c'ar îi prins rălăcimi în pământ, și apoi, ridicându-și pleoapa ca după un somn lung, zicea: „Ei bine, asta era odată băiat de prăvălie, și avea parul retezat rotund pe ceafă!” Tot ce miresea a dare de mână, a bogăție producea asupra lui o impresie a cărei întreagă putere nu șio-o explica sic însuși. Ieșit dela școală de mai alaltăieri, el era nerăbdător, pentru ori ce odihnă, atât era de grăbit să-și ia slujbă și sa-și pornească marea lui afacere.

Cu tot atestatul lui frumos, cu mare greutate isbuti să fie admis printre funcționarii tribunalului din loc. Nu se află, în orașul cel mai

obscur din Rusia, o funcție atât de mică ca să trebuiască protecție în obținerea ei. I se dădu o ocupație în adevăr mizerabilă, un loc de treizeci până la patruzeci ruble pe an; și cu toate acestea el a fost numai ioc și pară pentru serviciul lui, devotându-se lui, distingându-se într'insul, făcând să fie remarcat. În sfârșit, el arăta o răbdare, o asemănare, o abnegație nemai pomenită. De dimineața și până seara, fără ca trupul ori spiritul lui să pară a-și uza în aceasta forțele lor, el se învârtia, se întorcea, studia dosarele, făcea extracte, lua note, apoi, foarte adesea, în ioc de a merge acasă, se culca în grefă chiar, pe o masă; se întâmpla chiar să rămână cu invalizii atașați la serviciul de pază și măturat al tribunalului, și cu toate acestea era de o curatenie minuțioasă în îmbrăcăminte și apucături. Ia adăuga chiar la eleganțele acestea grația zîmbetului cald și o anume nobleță de gest și de ținută.

Să spunem în treacăt că ceilalți funcționari ai grefei se distingeau prin obiceiuri și calități diametral opuse. Se aflau aici figuri cari făceau efectul unei pâni de secară pe care cuptorul în stare rea n'a isbutit s'o coacă: unul avea un obraz peste măsură de umflat; un altul barbia de-a îndoasele; un altul o bășică plesnită drept buze, și toți niște nasuri imposibile... remarcabil asortiment de uriciuni diverse! Toate, spre a vorbi, emitau niște sunete de voce dure, morocănoase, mânioase, parecă s'ar fi pregătīt să bată pe cineva fiindcă toți jerteau lui Baclius, tristă și prea reală mărturie că în natura slavă rămâne încă de sugrumat multe resturi vechi de aspirațiuni păgâne. Ei soseau destul de adesea pătrunși în mod vizibil de un spirit prea evaporat ca să nu lase să plauze în sala de audiență și în birouri o atmosferă puțin conformă cu exigențele igienei. Cicikof, în cele din urmă, trebuia să fie neapărat remarcat printre atari funcționari, el al cărui trup era sănătos, fața tandafirie și transparentă, glasul vesnic proaspăt și plin de blândete. Și cu toate acestea era aproape cu neputință sa-și facă drumul lui, era sub ordinele unui grefier rutinar, dur, nesimțitor ca un vechiu chip în piatră. Personajul acesta era în orice vreme același, în tot timpul surd, rece, de ghiață, niciodată nu l'a văzut cineva zîmbind macar pe jumătate; niciodată, la o întrebare despre sănătatea lui, el nu avea buna creștere să răspundă: Bine, și încă mai puțin politeta de a adăoga: Dar d-ta? Nimeni nu-l văzuse, nici chiar o clipă, altfel de cum era, să-l fi întâlnit cineva în stradă ori acasă, la grefă ori în sala de audiență, n'are aface; nimeni nu l'a putut vedea să arate nici cel mai mic interes față de cineva; putea să se cherechească, să se îmbete, dar să ridă ori să zîmbească, niciodată; se lasă pradă unei veselii salbatice, el nu ceda nici unei bucurii, nici vre-unei emoțiuni oarecare. Nu puteai descoperi în el nimic bun, nimic rău, iar absența aceasta de orice pasiune avea ceva înfricoșător. Era o figură de marmoră brută, dar fără nici cea mai mică neregularitate caracteristică care să-i permită să semene cu cineva ori cu ceva; toate trăsăturile feței lui reflectau natura lui aspru; toate părțile corpului său aveau o concordantă nativă: numai, după numeroasele semne mai mult ori mai puțin adânci de vărsat cari o accentuau, fața aceasta era din acele asupra cărora diavolul se zice, și-a pisat mazărea lui. Cât despre vrerea de a înlănzii ascunerea ființă, părea că nu se găsește pe pământ un om în măsură s'o împlinească. Cicikof o întreprinse.

Mai întâi eroul nostru încercă mijloacele mici, acelea cari nu atrag atenția galeriei; el examină cu atențiune penițele de cari se servia șeful său, și îi tăie un anumit număr după eroiala favorită lui, apoi le așeză la îndemâna lui; ștergea postavul biroului său de praful și tabacul cari se împrăștiaseră acolo, puneu nișip de svântat proaspăt, se ducea să-și ia pălăria, o în adevăr hădă pălăric, și o așeză în apropierea lui cu o minută mai înainte de sfârșitul slujbei; îl atingeu ușor de câteva ori cu peria dacă se albise de ziduri; dar toată aceste sacrificii mergeau în curată pierdere, acela care profita de ele nu se îndura să le ia în seamă.

În cele din urmă, el se informă, cu privire la om, despre compunerea familiei sale și despre genul lui de viață interioară și intimă; el află că singura lui afecțiune era pentru fata lui, persoană în vârstă, procreată după chipul și asemănarea lui, și fața nu mai puțin ciupită de vărsat decât a tatălui său. În fața acestui punct slab hotărî el să-și concentreze bateriile. În fiecare Diminecă ori zile de serbătoare, îmbrăcat cu gust, guler scrobit cavată bine pusă, el mergea mai întâi, ca din întâmplare, să se posteze tocmăi la trecerea domnișoarei când ea mergea la biserică; întâmplarea aceasta se reînoia la ieșirea din biserică; se schimbă senuie din ochi, vorbele fură schimbate, și partida admirabil încheată. Teribilul grațier se umăviză până în a zice bună ziua superiorului său, iar seara, aplecându-se la urechia lui, îl invită să vină să ia la el o ceașcă de ceaiu cu familia lui. Nimeni, în grefă, nu observase nimic și de-ja Cicikof devenise mesean, amic intim și factatum în aceasta casă în care nu se mai putea fără el nici măcar o zi și unde el își avea odaia; el cumpăra abărul, prăjiturile, pâna și vânatul; manierele lui față de domnișoară erau acelea ale unui pretendent; zicea părintelui ei tată, și adesea, în copilăriile lui afectate, îi săruta mâna. În oraș aceasta era nouitatea zilei, toți aveau în cap că o cununia va avea neapărat loc înainte de postul mare.

Sălbatecul greșier, foarte cumpătat în înfașurări avea prin aceasta chiar o mare trecere pe care o exercită în favoarea tânărului său amic, și Cicikof, puțin timp după o recomandatie a talentelor și zelului său, obținu de-a dreptul un loc de greșier care devenise liber tare la timp. Scopul, unicul scop al legăturii pe care o descoperirăm, deveni atunci învederat pentru toți ochii. În dimineața următoare zilei în care el își depuse jurământul obișnuit, aducându-și servitorul său dis de dimineață, puse să ia, fără cel mai mic șgomot, dela prietenul său enfărul cu tot iclul de lucruri pe cari le adusesese acolo, iar ziua următoare, el era instalat într-o casă nouă. De atunci devenit greșier el însuși, nu-i mai zise celui alt tată, și, bine înțeles, nu-i mai sărută mâna, iar cât despre căsătorie, fu mai puțină vorbă decât ori când: căci, de atunci, cuvântul căsătorie, în nici o împrejurare, nu mai ieși din gura lui Cicikof.

Totuș, de câte ori își întâlnea bononul de coleg, îi strîngea cu căldură mâna și nu lipsea de a-l invita să vină la el seara regulat să ia ceaiul. — așa că bătrînul greșier, cu toată gravitatea și impasibilitatea lui proverbială, nu lipsea, în cât îi privea, de a clătina din cap semnificativ și de a bolborosi între dinți monosilabe cari aduceau cam cu acestea:

„Ah! omul dracului, cum m'ai jucat!”

Cicikof trecuse acum pragul cel mai greu; din clipa aceasta toate piedecile se nimicira înaintea lui; el ajunsese la palat un om de adevărată importanță. Avea aceea ce se caută mai mult la toți acei de cari ai trebuiră: acces ușor, vorbe dulci, maniere potrivite în relațiuni, rotunjime și activitate în afaceri. Cu procedurile acestea și cu energia lui rezoluție de a folosi timpul, el făcu, curînd, din locul lui ceea ce se numeste o excelentă vacă de muls, și nu lipsi dela programul lui. Era epoca când începea era urmăriilor celor mai aspre împotriva luării de taxe ilegale și a venalității. El nu se sperie de fel, ci dimpotrivă, știu să se folosească de ele, dând astfel o probă mai mult despre puterea imaginațiunii rusești, care nu se deșteaptă și nu se desvoltă decât în vreme de apăsare. Iată într-o câțva manopera lui obișnuită. Când un împrișinat se freca pe lângă masa lui scoteind prin buzunar ca să scoată scrisori de recomandatie semnate P. Khovansky*).

(Va urma).

* Adevă hârtii ale Băncii. Răposatul priint Khovansky semnă cu mâna lui toată hârtiamontă a imperiului în vreme de aproape jumătate de veac.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE
GEORGE RUMMEL

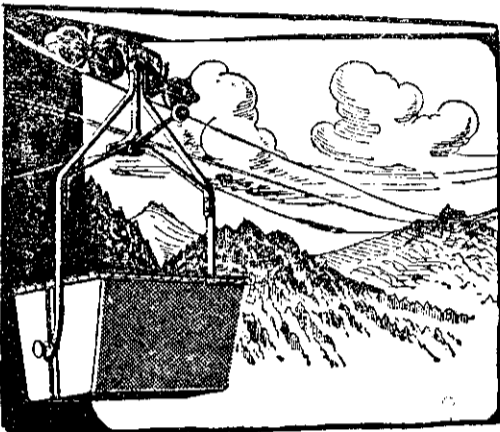

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.
se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. — **Convingerea e siguranța cea mai bună!** — Rugând sprijin

Cu stimă:
GEORGE RUMMEL

(Ru 66-30)

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,
VI., PALOTAI-UT 15—11.

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetate »Balon«, cângi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânghii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

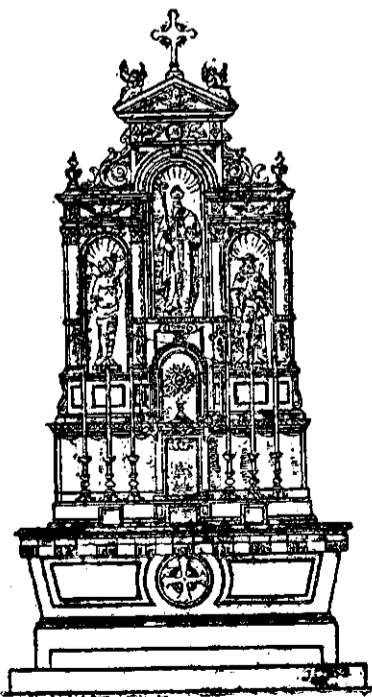
(La 40 30)

Hanel Róbert și Fiul

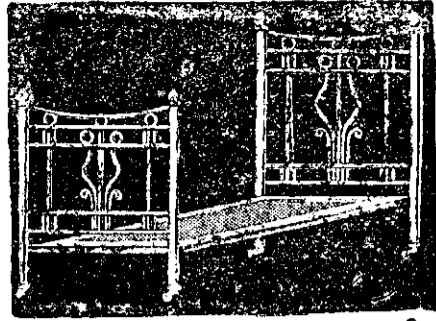
BUDAPESTA, VII, Ovoda utca nr. 40.

Atelier pentru aranjarea bisericilor.

(Ha 142-15)

Execută: *Iconostase, icoane sfinte, fântâni pentru botez. Serii de icoane, aranjamente în orice stil pentru biserici, sfeșnice, candelabre, etc. Dantele artistice lucrata cu mâna.* — Prospecte, desemnuri la dorință se trimit gratis.

Totfelul de
mobile de fier
și
matrațe de fir

cu cadru de lemn și fier precum și **PATUL-MASĂ** brevetat, care ziua se poate întrebuința ca masă, iar noaptea ca pat, se pot procura cu prețuri ieftine dela

fabrica de mobile de fer a lui
Wertheimer Géza

Losoncz, Tugár-tér 3.

(Ve 167-15)

EDUARD LEXEN,

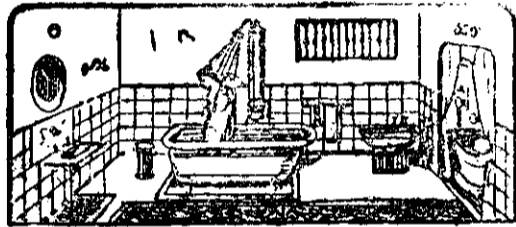
tinichigiu și antepriază de instalații

Brașov, Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de totfel de la 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabate. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparații prompte.

(Le 29-10)

Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU
LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de **albituri** pentru bărbați, și de **ghete** pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

Ci 99-60

Kiss András

croitor pentru bărbați

ARAD, bulevardul Arhiducele Iosif nr. 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public și a mușterilor mei din Arad și provincie că atelierul meu de croitorie din strada Deák Ferencz nr. 2 l'am strămutat în bulev. Arhiducele Iosif nr. 2, în edificiul băncii „VICTORIA”, vis-à-vis de primărie. Atelierul meu l'am asortat cu materii din străinătate pentru sezonul de toamnă, asigurând on. public de un serviciu prompt și conștiințios.

Cu deosebită stimă.

Kiss András
croitor pentru bărbați.

Hans Fabrițius

inginer

(Fa 67-30)

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

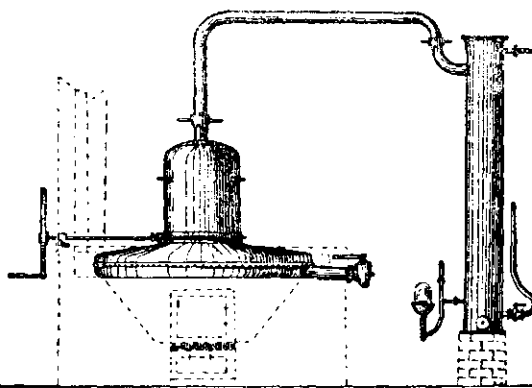
conduct electric

pentru diverse scopuri.

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă

Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie)

Fabrică și liferează, în cea mai excelente execuție: CAZANE de fier

rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Li 72-60

Cu desușiri servesc.

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,

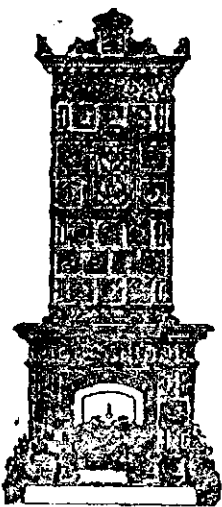
Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

cuptoare cu căhăli

în toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cuptoare de fier din căhăli albe și vinete.

Primesc și tot felul de reparaturi, ce se țin de bransa mea. Comandă primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

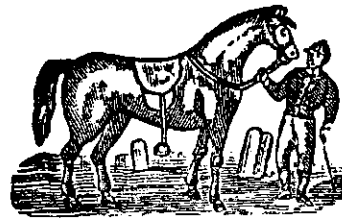
(Sa 68-)

Vad Gabor

curelar și șelar

ORADEA - MARE

(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

Va 87-30

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru

cupele și șele

Țin în magazin toffelul de echipamente pentru trăsuri, pentru călărit și pentru vehicule. Mărfurile sunt fabricate din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele mai ieftine. — Primesc orice lucrări în bransa aceasta. Reparări se fac cu prețuri moderate.

LĂCĂTUȘERIA ARTISTICĂ ȘI DE ZIDIRI,
provăzută cu motor electric alui

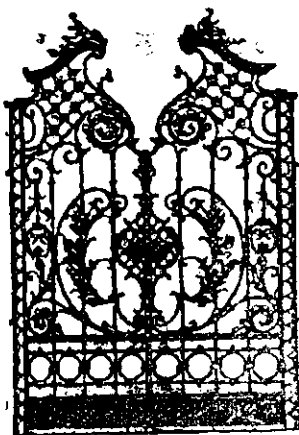
FRANZ JUNGINGER

TEMESVÁR-FABRIK, Spiridongasse nr. 2.
(Lângă farmacia Nügole, în casa proprie).

Se recomandă pentru executări de clădiri, trepte (scări), îngrădiri la morminte, candelabre, porți de fier. Instalațiuni de apeducte. Mare depozit de toffelul de cuptoare, mese franceze, de cea mai bună calitate cu păreți siguri contra focului, cari nu sunt a se compara cu cuptoarele de rând.

Prețurent pentru cuptoare la cerere gratuit și franco.

Ju 172-30

Heinrich Rastel

Ra 70-30

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin

în depozit cele mai moderne

TRĂSURI

precum și toffelul de

CĂRUȚE.

Primesc ori-ce lu-

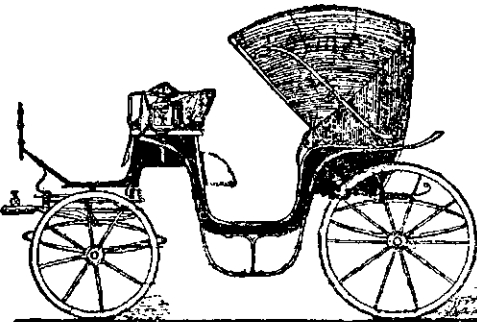
crare de reparare

și transformare,

văpsire și pregă-

tire de șele în preț

foarte ieftin. o o o

Magazin de articlii pentru biserici și preoți.

GHEORGHE IANCOVICI ≡ ARAD ≡

Forray utca n-rul 2.

Postavuri de re-
verenzi, brâuri,
preoțești, roșii, vâ-
: nete și negre :

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit
noutățile de toamnă
în stofe, mătăsuri, flaneluri, delainuri, parche-
turi, ciorapi împlețiți în temniță, și multe alte
: : articole cari nu se pot toate înșira : :

Cea mai bogată
magazie în articlii
pentru sfintele bi-
: serici și preoți :
(Ja 329—20)

Karton Aladár

„Alba“ fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem englez brevetat, de-o solidaritate mare deci un ghips

**special de stucatură pentru sculptură
modele și alabastru**

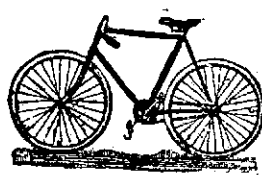
care poate suferi mare mixtură, — expedit prompt și eventual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai moderate.

Faceți o încercare, deoarece

K 135-30

cine lucrează cu ghips „Alba“ face economie în bani!

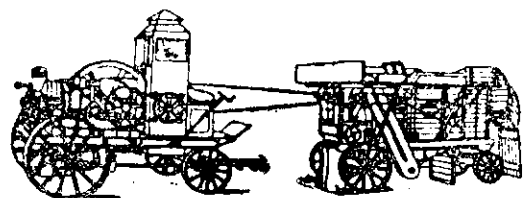
I 192-60

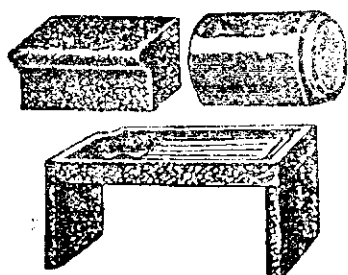
O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

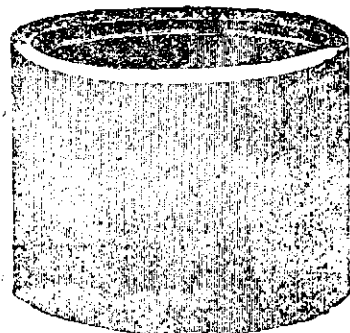
Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și **ferării** pentru zidări noi, **porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit.** — Reparează pe lângă garanță orice fel de **mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene** — cu prețurile cele mai convenabile. □

Edificare ieftină!

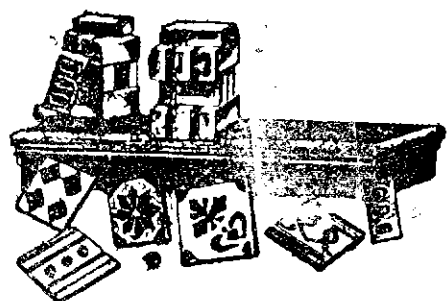

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

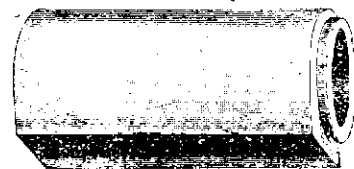
În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curentetrimite gratuit.

IOSIF SIMICS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ,** Strada Buziaș 37.

culo găsiră stând pe un divan, pe fostul sahal al Persiei, înconjurat de o întreagă suită.

D. Hardinot încercă să protesteze, dar înainte de a isprăvi, în apucăt de mâni și dus afară. Soția lui voi să iasă și ea, dar Mohamed, o rugă, pe francezește, să mai stea un minut, arătându-i că speră să primească din partea ei o vizită mai îndelungată. Ii spuse apoi că aflase de plecarea lor din Baku și speră că vor fi bunii prieteni. Cum al refuza direct însemna pierderea ori cărei speranțe de scăpare, tânăra femeie îi promise și fu apoi condusă la soțul ei. La ușa cabinei lor fu pusă o sentinelă.

A doua zi aflară că persoanele cu cari fuseseră în vas au „murit subit”: își explicară atunci niște șgomete pe cari le auziseră în timpul nopții. Fără chemași în cabina lui Mohamed și acesta se adresă soțului cerându-i să-i lase lui soția. Zadarnic ingenunchiă și se rugă francezul; căci îndată fu scos afară. Femeea rămase singură cu Mohamed. Se opuse cererilor lui arătând că-i maritată și că o europeană nu poate avea decât un singur bărbat. Văzând că nu izbutește ex-sahal îi spuse:

— Așa dar, doamnă, nu vrei să fii soția mea? Nu vrei să-mi zâmbești? Vom vedea.

Dna Hardinot fu întinsă pe un scaun și i se scoase ghetete și ciorapii. Soțul ei fu adus, dar legat de pirați. Mohamed ingenunchiă înaintea ei și începu să o tortureze, gădilându-o cu niște pene. Fără să-i poata fi de vre-un ajutor, ședea soțul ei și fața crudului exsahal arăta bucuria pe care o simțea privind la chinurile amândurora.

— Râzi, doamnă, de ce nu râzi? repetă Mohamed.

O chinui până ce căzu leșinată, apoi fu dusă în cabina ei. Nu i se mai permise să-și vadă soțul. Auzi strigătele acestuia care era deosemena torturat, dar nu putu ajunge la el, căci sentinela era la ușă.

În timpul nopții, când totul era înștit, ușa cabinei fu deschisă deodată. În întuneric nu putu deosebi cine era. Auzi șoptindu-i-se: „Am aranjat cu soțul d-tale să vă liberez. Aibi curaj și urmează-mă”.

Îl urmă și fu mirată nemai gășind sentinela. Coborî pe o scară într-o barcă și acolo își găsi soțul. Inșofiterul puse mâna pe lăpeți și se depărtară de vasul piraților. În drum întâlniră plutind două corpuri. Erau trupurile sentinelilor. Îngrozită nu mai scoase nici un cuvânt. După vre-o 12 ore de plutire dădură de pământ la capul Bulak. Cel care i-a scăpat era persoana Tabriz Khan; acesta, urându-i-se cu viața de pirat se hotărî să fugă și scăpă și pe tinerii soți.

Nimic nu le mai rămase din lucrurile strănse în timpul călătoriei lor de nuntă, dar soțul scăpase și „aceasta este” — după cum spunea dna Louise Hardinot — „acea mai mare mulțămire pe care o poate avea o soție tânără”.

x Manuale de școală folosite și noi pentru toate școalele civile și medii din Arad și provincie se capătă mai ieftin la Ingusz I. és fia, Arad, str. Weitzer Iános, Nr. telef. 517.

(133)

x, „Tokio” extirpător de bătăături. Se poate folosi cu succes contra bătăăturilor (la picioare), negilor și contra scortășărei pielei. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăăturilor. — 1 dosă 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: Tömöri Antal, Cegléd, II. kerület.

To 85—30

x Németh și Király, croitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stofe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

N193

ANUNT.

Intr-o cancelarie advocațională din Arad aflată aplicare cu 1 Octombrie 1912.

Un candidat de avocat

cu praxă completă.

Reflectanții să se adreseze la administrația ziarului „Românul.”

CRONICA SOCIALA

Concertul dlui Ionel Crișanu în Sibiu.

După cum s'a anunțat deja în ziarul nostru, baritonul liric dl Ionel Crișanu, absolvent premiat al academieii ces.-reg. de muzică și artă dramatică din Viena, dă în Sibiu un concert luni în 16 Septembrie st. n., la orele 8 seara, în sala dela Unicorn.

Programul concertului este următorul:

1. Fr. Schubert: Ihr Bild.
- Fr. Schubert: Pause.
- Fr. Schubert: Der Dornelgänger.
2. Gh. Dima: Eu simt a ta suflare.
- Gh. Dima: Cerul meu.
- Gh. Dima: Hop, turcă, fureă.
3. J. Brahms: Ein Wanderer.
- J. Brahms: Minnelied.
4. Brahms: O liebliche Wangen.

Pausă.

4. R. Leoncavallo: Prologul din opera Bajazzo.
5. K. Loewne: Die nächtliche Heerschau.
- K. Loewne: Odins Meerestritt.
6. F. Paolo Tosti: Ridicami la calma! (Preghiera).
- Hugo Kaun: Der Sieger.
7. I. Scarlatescu: Glas de clopote.
- T. Brediceanu: Ardemi-te-ai cedru des.

Prețul locurilor: loje 10 cor.; fotel de orchestră 3 cor.; stal 2 cor.; loc de stat 1 cor.; bilet de studenți: 60 fil.

Bilete se pot afla, începând de Joi în 12 Sept. st. n. a. c. la librăria G. Meyer și seara la cassă. Deschiderea cassei la 7 ore seara. Începutul concertului precis la 8 seara.

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea producției declamatorice-teatrale, aranjată de tinerimea română din Arpașul-inferior la 11 August 1912, am avut un venit de 58 cor. 37 fil. suprasolvind următorii stămați domni: Dr. George Moldovan, medic cercual, Arpașul inf. 13.—. Schönberger Herman, farmacist, Arpașul-inf. 5.—. Alexandrescu, Viștea-inferioară 5.—. George Boeriu, notar, Arpașul-inferior 4.—. Sander Frigyes, Arpașul-inferior 4.—. Irimie Porușiu, not., Avrig 3.—. Dna și d-șoara Mateiu 2.—. Filimon Boeriu, inv., Ucea-inf. 2.—. Ioan Popa 2.—. Solomon Făgărășan, preot 2.—. Nistor Dobrin, vice-notar, Ucea-inf. 2.—. Aurel Mușat, preot, Ucea-sup. 1.—. Vasile Stoica 1.—. Nicolae B. Vasu —80. Petru Rocin —60. Atanase Stanciu —40. I. Pintipli —20. Și pe această cale le exprim mulțămirile mele cele mai sincere. — Venitul s'a depus spre fructificare la filiala „Furnica” din localitate în favoarea bibliotecii populare. Arpașul-inferior, Septembrie 1912. Pentru comitetul aranjator *Trandafir Dragomir*, preot român ot. ca casar.

PAGINI MASLEȚE.

Momente.

Îmi era atât de dor de Sibiu. Omul adeseori dorește și pământul udat cu lacrimi — și tu lași toate și te pregătești se vezi acele locuri cari au fost martorii multor emoțiuni sfinte...

Sunt în chiliuța care era odată locuința mea din internatul școlii civile de fete a Asociațiunii. Aceleași mobile — aceeași masă de scris — toate sunt prietenele mele din tinerețe. Revederea e duioasă. Ne vedem îmbătrânite. Pe masa de scris încă a lăsat timpul urme... Ei, i-a șters puțin culoarea — iar mie? — Timpul mi-a spulberat aștepta iluzii și atâtea visuri cerești ce mi s'au ivit în suflet stând plecată pe aceea măsuță veche, mie atât de dragă, căci ea, ea singură n'a ris, când m'a văzut ingenunchiată închinându-mă sublimiei inspirații — ea nu m'a clevetit când speram, credeam și eu a putea servi la altarul sfânt, al poeziei. Și când veneam obosită de sbuciumul legat de viața de toate zilele, tot lângă aceea măsuță veche aflam alinare — vezi dar pentru ce o iubesc încă și acum atât de mult pe aceea luma și biândă prietenă din tinerețe... Ochii îmi sunt umezi — mă despart iar de tine — mă despart și acum poate nu te voi mai vedea....

Timpul nu te va cruța nici pe tine și nici pe mine. Va veni un timp, când vei cădea istovită și nime nu se va gândi o clipă, că ai fost de folos, că ai fost bună — ei văzând că ou mai poți — va trebui se plece — te vor arunca într'un colt, te vor uita... Așa e soarta la toate, la toate.... Adio dar scutupa mea prietină din tinerețe.

*

Trecem pe „Bretter” mesele sunt ocupate în mare parte de români. Aici e centrul, aici se întâlnesc așa zicând toate celebritățile...

Cu coatele pe masă, cu capul răzimat pe mâna stângă sta un poet. Se uita la munții acoperiți cu zăpadă și gheață.

În sufletul lui e soare — și el admiră ghiata. — Eu când văd iarna, zăpadă-ghiată — mă înfior — mă gândesc... mă gândesc la aceea dela ce nu e scutit nime... Ghiata se topește de soare — nu-i vorbă — dar dela o vreme nici soarele nu mai are putere asupra ei — și atunci, atunci — totul se nimicește distrus de gheață....

*

Prin aer tremură sunetul toacei de oțel — apoi clopotele dela catedrală... Plecăm ca să ascultăm sfânta liturgie. Lângă mine sunt iară cunoscutele prietenele de demult și una nouă. — Un suflet ales de Dumnezeu — care ori unde ar fi află sublimie.

La aflat în biserică... Corul cânta dus și glasuile pline de pietate pronunțau lin: „Toată grija cea lumească se o lăpădam!”... Preotul se ivește su sfintele daruri în mână, poporul înghenunche, ai înghenunchiat și tu draga mea prietenă și lângă tine eu — și cum stam așa înghenunchii, s'a întărit în mine și mai mult credința, că înțita la care toți ne-am înălțat gândirea, trăește și va trăi în veci, și că dela împărăția acelei ființe Divine coboară pentru toți fără deosebire de rang, — coboară numai iubire, numai dreptate, blândețe și bunătate — dar ca se putem pătrunde în aceea împărăție se cere lăpădare de „toată grija cea lumească” — și de toate deșertăciunile legate de viață căci numai așa și numai atunci vom putea învăța și cunoaște bogăția de frumseti a acelei împărății.

În acel moment dragă prietenă văzând că crezi — te-am adorat. Te-am adorat văzându-te înghenunchiată pe lespede rece a catedralei, căci prin aceea m'am convins că cunoști drumul care duce la altarul adevărat la care atât de puțin se mai închină azi. — Da, căci doamnele noastre culte cele mai multe — în ziua de azi nu mai cred nimic — iar mersul la biserică îl consideră, ca și ori care vizită rece de etichetă...

Vezi dar iubita mea pentru ce mi-ai fost atât de dragă, când te-am văzut înghenunchiată.

Când vei ceti aceste șire eu voi fi departe de tine, dar gândesc, că n'am se te uit o viață....

*

Pe strada Schewiss e lume multă. Aleargă pe întrecute cu mic cu mare la muzica din dumbrava „Subarini”. Partea cea mai mare a omenimei e la fel dispusă totdeauna a fugi unde e șgerot. Cânta distracție în vârtejul și larma publicului adunat la muzică. Aleargă care de care se ajungă mai iute. Vagoanele electrice încărcate cu lume fug, fug și toți câți se urecă și câți se coboară, sunt veseli — iar cei veseli, ceice aleargă totdeauna unde-i muzică nu au timp să se uite peste ce calcă, ei trece în goară — fug la muzică și nu-și dau seamă ce calcă în picioare!

Și sunt atât de mulți la fel, sunt atât de mulți de aceea cari adeseori calcă în picioare multe de toate ca se ajungă la veselie, la muzică...

Și de câte ori văd goana aceasta după petreceri șgornotoase totdeauna îmi vine în minte un șgorot distins care într-o prelegere pentru doamne zicea:

Cei mai mulți oameni sunt la fel — toți la fel... Ei sunt de toate, dar oameni mai puțin.

Și nu e de mirat că sunt așa de mulți oameni la fel, căci se îndeamnă unul de altul, iar îndemnul tocmai pentru aceea prinde fiindcă toți sunt la fel...

Ați văzut nășip? Așa-i cât de mult nășip se

află pe tot locul? Și năsipul încă e la fel tot, peste tot locul.

Iar perlele?... Acele sunt rare — da sunt foarte rare perlele...

Odată o perlă s'a rătăcit în o grămadă de năsip. La fiecare adiere de vânt firicele de năsip. La fiecare adiere de vânt firicele de năsip dădeau năvală și se loveau de perla. Perla s'a ferit azi, s'a ferit mâne, lupta însă decurgea mereu înainte pentru că năsip era mult, mult și din năsip se făcea noroi și noroiul se încerca să întunece strălucirea perlei, dar nu putea căci îndată ce se ivea soarele razele lui alergau la perlă și aflau reflex în fața ei. —

Lucrul acesta tulbură odată atât de mult firicelele de rând a grămezei de năsip, că aceste se năpustiră asupra perlei cu o furie ne mai pomenită, și îi ziseră cu o îndrăzneală cutezătoare: Pentruce nu ești ca noi? Pentruce se oprește soarele mai întâi la tine? Aici draga mea nu poți să te separezi, căci noi formăm majoritatea, și ori vei fi și tu ca noi, ori te vom boicota și huidui până nu te vom mai vedea, te vom îngropa să nu ne mai orbești cu strălucirea ta pentru că așa ca noi e toată grămada; toată grămada de năsip e așa ca noi și grămezi de năsip sunt atât de multe și toate la fel iar perle sunt atât de rare și atât de puține. Va trebui să te dedai a fi ca noi, altcum te vom stropi toată cu noroi....

Căci noi suntem multe, toate la fel, tu ești singură...

Suntem la tren, așteptăm o prietenă dragă. Trenul întârzie. Ne așezăm pe o bancă se așteptăm.

Poeta Ecat. Pitiș e cu noi. Privim alergarea locomotivelor din gară. Mie trenul îmi face impresia cea mai deprimătoare. Îi aseamăn cu viața... Alergare, vecinică alergare, stațiunile sunt evenimentele mai însemnate....

Tinca asemenea se îngrozește de tren. Și pe ea o înfiora acel alergat vecinic....

Cine știe câte stațiuni ne va fi mai rezervat soarta?... Și tot alergând după mai bine odată se va fini alergarea.

La locomotiva vieții omenești se va rupe ceva — și mașina va înceta să mai alerge....

O melancolie ne cuprinde.... Eu rădesc milioanele de victăți cari atrase de lumină năvălesc în jurul felinarului. Multe cad orbite de prea marea lumină....

Le asezăm cu ființele ce vreau se apară pe tot locul unde strălucește ceva foc bengalic ori lumină artificială; cu ființele cari pe tot locul vreau să strălucească în lumina artificială, iar de lumina adevărată se feresc.

Tinca, în aceea mulțime de vietăți cari se adună în jurul felicării vede ființele setoase de lumină, dorul de a cunoaște puterea care sparge întunerecul. Așa ar fi se fie, dar ele fug de lumina adevărată a soarelui care străluce ziua și numai de lumina artificială a lămpioanelor se însufletesc... Iarăși o locomotivă... Alergă repede înainte iar fumul se trage îndărăpt de unde a venit...

Iarăș se încep combinațiuni fataliste, dar iată lumea se pune în mișcare... trenul cu prietena noastră iubită se ivi....

Pe „Subarini” acum e pace. Doar câte un visător suspină trecând peste cele din tîi frunze ze îngălăbuite și alungate de vânt... Frunzele între cari atâtea innuri de mărire au înălțat privighetorile, vor servi azi mâne de așternut vre-urui broscui cu burta verde...

Și vremea va trece înainte, căci așa e rostul vieții, toate se aibe odată sfârșit și toate trebuie se piară să se nimicească....

Suntem înaintea unei cuște cu vulturi osândiți a nu se mai înălța la albastrul senin al cerului.

În țipete cumplite ei jelesc libertatea pierdută și în fiecare moment își desfac aripile uriașe isbindu-se de ferul care-i oprește, care le-a răpît comoara vieții libertatea.

Câtă nedreptate e să răpești libertatea celor vrednici, celor cari se știu avânta la înălțimea la care cei care i-a osândit, nu sunt capabili a o atinge.... Și vulturii se sbat, urlă și gem luptând pentru libertatea lor pierdută, dar

jugul care îi apasă e mai tare și ei sunt siliți se rămână în robie. — Azi mâne vor muri visând libertatea lor pierdută, visând albastrul senin al cerului unde se avântau de atâtea ori....

Intrăm la „Apolo”. Mașina vrăjită arată regiuni mărețe. Ne arată ocianuri și munți înalți, și atâtea lucruri de ris.

Pe urmă vedem un hoț de codru temut și vestit, care cu sânge rece comite o mulțime de omoruri și fărâdelegi și nimeni nu-l poate prinde iar pe urmă acel hoț temut care nu cunoștea frica, și care nu se temea de numeroșii detectivi cari pentru premiul de 1000 dolari puși pe capul lui umblau să-l prindă, el se predă singur justiției care îl amenință prin o scrisoare, că de nu se va preda va spune mamei lui că el e hoț de codru iar nu judecător, după cum o amăgește.

Și iubirea lui față de mamă-sa învinge, și el se predă — se duce mai bine la moarte, decât se cauzeze durere și rușine mamei sale. Iată dar că și într'un hoț cutezător încă se află adeseori un punct nobil. — Scena de față e sguduitoare, cu toate aceste azi, când abea mai există dragoste de părinți și fii și dragoste de frate și soră, când interesele și egoismul adeseori șterg de tot sentimentele de înrudire e bine să se mai arate oamenilor și scene de aceste.

În ochii tuturor sunt lacrimi, iar în suflet? Impresiunile vor fi diferite. În general cred, că toți au iertat hoțului crimele săvârșite pentru însușirea frumoasă că a iubit pe mamă-sa mai mult decât viața...

Sibiu, Septembrie 1912.

Ombra.

Satira.

Macedonia, Grecul și Bulgarul.

Macedonia (o față frumoasă)
Mă curtează mulți, anume
Un Grec, un Bulgar urit,
Cărora de multă vreme,
Le-am tot dat eu peste rit.
Peștorii îmi vin acuma
Din Austria, mereu,
Ca să mă mărit cu Neamțul,
Mi se face și mai rău.
Grecul (răsucindu-și mustața):
Te aud? Un Neamț te țere;
În necazul tuturor,
Pentru-o drăguță ce tine,
Am avut prea mult amor,
Și te-am învățat grecește
Să vorbești ca și Omer,
Ești Elină ca și mine
Și de nevastă te țer...
Haide nu 'ntoarțe nasul,
Ca nu fațe niți un ban
De nu vrei de buna voie,
Pun muna pe jatağan;
Și trimet antarți d'ateia
Te-au mai fost d'atâtea ori.
Și de frica și de spaima,
Sa poate 'ntâmpla sa mori,
Haide bre, întinde muna
Sa nu vorbim în zadar,
Și schimbă iute inelo
Cu un mândru palicar
Cu mustața răsucita,
Și cu fustanea,
Sa trăim în armonie
Până când se va putea.
Bulgarul. — Ce ascuți la Grecul ăsta
Moftangiu și pișicher,
Tu ești bre, o bulgăroaică
Și-am venit ca să te cer
Pân' acum te-a crescut Turcul,
Dar veleatul i-a scos
Na Bulgaria ferice
E viață de trăit:
Numai sfeclă, numai ceapă.
Arpăgicăta destul,
Varză și ardei, gulie
De care nu fac cabul
Praz frumos, curat minune
Și ridichi ai să găsești

Și cu dulce brăguliță
Sufletul să-ți răcorești,
Aide bre, întinde mâna
Unui mândru ciorbăgiu,
Ciorbăgi cu brău roșu,
Și mare comitagiu.
Ce-a pus ochii pe Dobrogea
Care nu vrea să mă ia:
Aia e cucoană mare,
Numai tu poți fi a mea.
Îți dau Sliboviță bună,
Bigi-bigi și tahân.
Numai dă-mi voie și mie
Ca să fiu al tău stăpân
Haide bre, ce-atâtea nazuri,
Bulgăroaică ești de fel,
Întinde mâna îndată
Să ne vedem la un fel.
Macedonia. — Nici Grecul și nici Bulgarul
Nu-mi sunt rude pe pământ
De origine latină
Totdeauna am fost și sunt...
Mirele îmi e un june
Un Român macedonean,
Ce-are vorba mai frumoasă
Și-are chipul lui Traian
În părat vestit în lume
Ce aicea ne-a adus.
În sufletu meu ca țară
Amintirea n'a pus,
Și în veci nu se va stinge
Vă asigur p'amândoi;
Vă vedeți de țări, de ceapă,
De lămâi și usturoi.

D. Teleor.

Bibliografie

A apărut: Ioan I. Dem. Agraru, La frații dela Pind (Note de excursie). Ploiești, 1912. Preț 50 bani.

Această broșură interesantă descrie călătoria făcută în 1/20 Aprilie 1911 în Macedonia de către o ceată de excursioniști din România. Subtilul spirit de observație al autorului, ne redă în icoane admirabil prinse, starea economică și culturală a fraților noștri dela Pind.

Nona Revistă Română, are următorul sumar:
Noutăți: Provoacările Italiei. — Institutul de studii balcanice. Actuale: Dr. A. D. Damianoff: Politica externă a Bulgariei. Sociale: N. Ștefănescu-Iacint: Din anomaliiile civilizației actuale. Literatură: N. Davidescu: Curente literare. Castor et Pollux: Cătră lună (versuri). D. Iacobescu: Uriașă (după Baudelaire). Ieronim Laurian: Din Heine (versuri). Emil Isac: Insemnări bătrâne. Anton Cehov: Oratorul (trad. Ll. Cezar Sfat). Știință: I. Nisipeanu: Teoreticienii și specialiștii. Insemnări: Aniversarea filozofului Wundt. — Presa modernă și finanța. — Baudelaire în românește. — Cum cultivă fetele române limba lor maternă. Revista revistelor: România Viitoare. — Sezătoarea. — Olfasul vremii. — Junimea Literară. — Le Courier Européen. — Memento.
Un număr 25 bani.

POȘTA REDACȚIEI

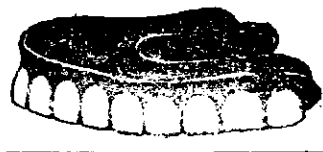
„Doină”. Dacă sunt adevărate lucrurile ce ne scrii te rugăm să primești răspunderea și să iscălești. Ar fi o faptă de adevărată demnitate românească.

NAGY JENŐ,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăcire în rate, pe lângă
garanția de zece ani. (97—120)

Un candidat de avocat

află aplicare pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria subscrișului.

(Ge 378—4) Dr. Victor Gerasim, adv. Iliă-Murășană (Marosillye).

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare cu 1 Octombrie sau și mai iute în cancelaria advocațională a lui

(Ce 372 - 10) Dr. Octavian Cernea, avocat, Zernest.

Doi candidați de avocați

află aplicare momentană în cancelaria advocațională a lui

(Di 349 - 6) Dr. Gheorghe Drimba, Cohalm (Köhalom).

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană în cancelaria subscrișului

(Pe 337) Dr. Iustin Petruțlu, adv. Chișineu (Kisjenő)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

O domnișoară română orfană,

inteligentă, se angajează la o doamnă sau familie domnească ca damă de conversație, eventual ajutor la casă pe lângă condiții modeste. Reflecțiuni la administrația ziarului nostru. Co 358—8.

Caut

un candidat cu praxă bună și un scriitor

cu scrisoare frumoasă. Reflecțiuni sunt rugați a se adresa la subscrișul

Ha 356—5 B. P. Harșianu, avocat Sibiu—Nagyszeben.

De vândut

12 jugăre pământ arător, în hotarul Cuvinului A se adresa: vād. **Arato Gáborné**, A 384—3 Györök, Magyar utca 101 sz.

(Ba 116—280)

Gustați

Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru“.

Dacă voți să cumpărați ieftin haine moderne și bune, ghețe și pălării

să vă adresați cu încredere prăvăliei

KORÁNYI JENÓ, ARAD

piața Libertății (Szabadság-tér). (Ko 358—10)

Anuarul școlar

(Cronica școlară—Évkönyv)

tipărit cu form ordinalni ministerial mai nou, acomodată și școalelor ajutorate din partea statului, conținând tipăriturile: *ziuar de primire, ziuar de frecvențațiune și progres, ziuarul materialului propus, ziuarul vizitațiunilor și evenimentelor, consemnarea manualelor întrebuințate, date statistice despre școlari, învățător și școală*, se află spre vânzare la Librăria dilecezană din Arad. Prețul unui exemplar pentru o școală cu 80 elevi 4 cor., — dela 80—120 cu 5 cor., — dela 120—160 cu 6 cor. Catalogul librăriei la cerere se trimite gratuit.

(Li 243—8)

ATELIERUL DENTISTIC

ni-l-am mutat din Strada Forray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abateră dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și nu se frâng.

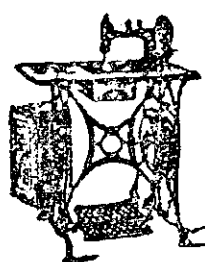
Lucrări in aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. **BERTALAN KURZER și ERNŐ VIDOR de Márfta.**

(Ku 154—30)

(Ka 31—52)

Prima calitate

Mașini de cusut „Singer“ calitate bună pentru femei cu 60 K. (karikahajós) tot pentru femei 84 K., centralbobin 94 K., cu 5 cutii din oricare soim 110 K., cu luntre scufundătoare (sülyesző karikahajós) — centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decor pentru casă cu

130 cor. precum și biciclete cu 104 cor. pe lângă garanție de 5 ani — liferează:

KRAUSZ HENRIK

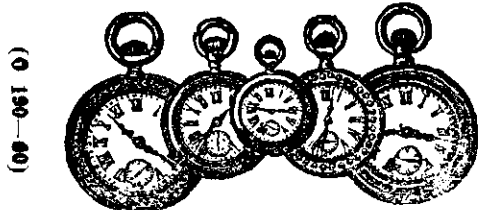
Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40

Revânzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimite gratis și franco.

CAROL ORENDI junior,

orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII NAGYVÁRAD, Rimanoczi (árdós) utca 4.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precisiune.

Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

Kratochvill Ágoston

turnătorie de lucrări de artă și firme Budapesta, VII., Cserhát-u. nr. 22.

Fond. în 1899. Telefon: 28—35. N-rul cassei de păstrare poștală reg. ung. 15545. (Notă Clearing).

Table de firmă vârsate

din bronz și zinc pentru oficii, medicii, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern. Cea mai mare fabrică în bransa aceasta în Ungaria.

— Prețuri de fabrică. —

Correspondență în limbile maghiară și germană (Ka 143—30)

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că **in bransa arhitectonică** execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comande primesc atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român seninez

(Co 105—50) Cu stimă Teodor Cioban.

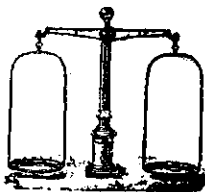
KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți poștale cu fotografii, fotografiile pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și cuștiințios.

(Ku 108—)

In lucrătoarea electrotehnică și mecanică și Institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea crevetelor. Cântare de preciziune pentru farmaciaști, drogerii și aurari. Instalări de luminație și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

(Po 78—30)

In atentiunea băcanilor!

MORI pentru MAC
și
CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se cupăta la fabrica

THINSZ A.

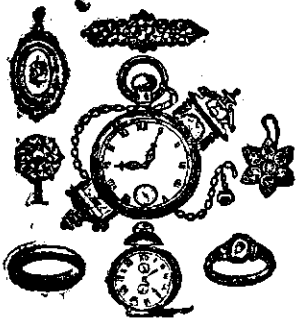
BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.
TI 163 60

Gratis

Szentgyörgyi Gy. Gyula
orologier

Sátmar — Szatmár,
str. Atilla nr. 1.

(Se 150-60)

Pentru orice fel de
reparări și cumpărări
de oroloage ofer gar-
ranță.

De neintrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice
pentru curățirea chimică a hainelor,
colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin — Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și
a colora, sunt neintrecut în meseria mea.
Colorez haine de domni, dame, copii, dan-
tele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele
le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez
haine în negru. Comandele le execut îndată
cu mare acuratețe. Baltoane de piele le co-
lorez în colori închise.

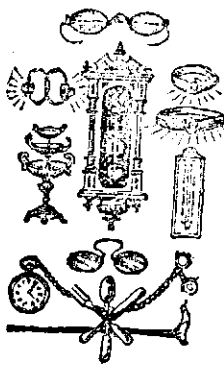
(Lu 15-60)

MANDEL ZSIGA

orologier giuvaergiu-optic

DÉS-Főtér

Sucursala Gyulafehérvár

Cel mai mare depozit
de tot felul de ciacornice
de aur și argint precum
și ciacornice de metal
și nickel. Articuli de ar-
gint de China Berndor-
fer Cristofle și tacâmuri
de argint. Ochelari și
zwickeri de Rathenov.
Articole optice de aur
și argint Gramophoane
și plăci. — Reparaturi
solide și ieftine. Ser-
viciu conștiincios. Prețuri moderate

(Ma 182-30)

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

Ku 39-30) **SZATMÁR,**
casa. 1. évvay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pre-
gătirea și ascuțirea oncarui
soi de cuțite, ca cuțite pen-
tru căsăpie și bucătărie, pen-
tru masă și bricege, unelte
pentru ciobotari și cojocari
precum și ascuțirea bricelor
pre lângă prețuri convena-
bile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor
socotesc taxa numai pentru 5.

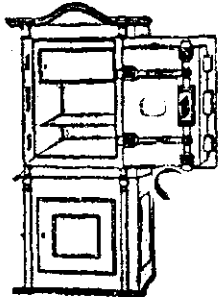
Fabrica budapestană de case de bani

Golléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4 Depozitul
orășenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de
honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

(Go 12)

Efectuiază case de
bani, libere contra
focului și spargerilor,
casse pancelate
pentru păstrarea do-
cumentelor.

Catalog gratuit și
franco.

D. CEPENARIU

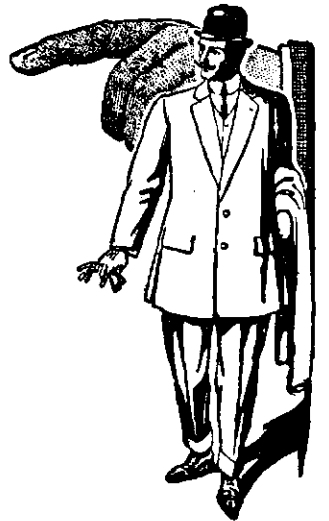
croitori pentru domni

Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin perma-
nent de specia-
lități de materii
veritabile en-
gleze, cari sa-
tisfac și gustu-
rile celor mai
moderne.

**Haine și
pardesii**

pentru domni
după croiul cel
mai nou

Ce 193-30

**Stoboare de
sârmă**

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

In atenția arhitecților, agronomilor, proprie-
tarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri
de vânătoare etc. (Ke 84-30)

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă,

Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru
mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru
case și vile, împreună cu uși și porți puternice.
Cele mai frumoase rețele!
Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip
(prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru
schutele, coșnițe pentru nutret, botnițe pentru
boi și stouri pentru ferești de orice mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt
Prospect de prețuri trimit gratis.

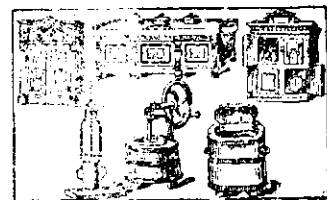
50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

Budapesta VII., Rákoczy ut nr. 64. Telefon: 106-69.

Dulapuri de gheață
cu cele mai mari
construcții interne,
brevetate și cari se
pot desface, expedi-
tate spre deplina
mulțumire a celor
mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație.
despărțirea se face exclusiv prin dopuri din
lemn de plută resinată. Apa de gheață se între-
buințează pentru promovarea răcirii. Absolut
fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate
gheață afară.

Să nu se confunde cu alte fabricații.

Me 141-30

ADOLF SCHNEIDER

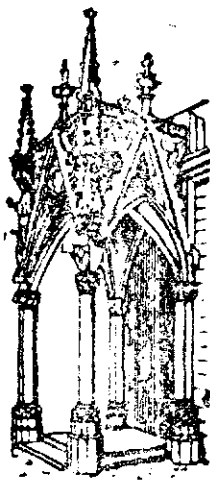
Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, indu-
strie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN — SIBIU.

(Se 186-60)

Întreprindere de Monier, Rabitz, Beton
și clădiri de beton. Articuli de ciment:
sceluri, parcaie, balustrade, ornamente,
balcoane, etc. Podine de ciment și beton
bătut pentru balcoane, remise, curți, etc.
Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și în-
grădiri de morminte, monumente la mor-
minte, cripte și toieli de granit artifi-
cial și imitații de marmoră. Aquarii,
terrarii, bazine de apă, colaci la fan-
lăul, vâlăie, etc. Granit artificial și pietri
artificial din năsip, imitații perfecte. —
Execuții în toate lucrările de tăietorie
de piatră, de sculptură în piatră, ciment
și gips, precum și asbest, stucatură în gips
și lucrări în marmoră artificială. Vânzare
de ciment și gips în saci.

MASINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlémez és cementgyári gépgyár r.t.

BUDAPESTA, VI., Róter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93-13.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44-46.

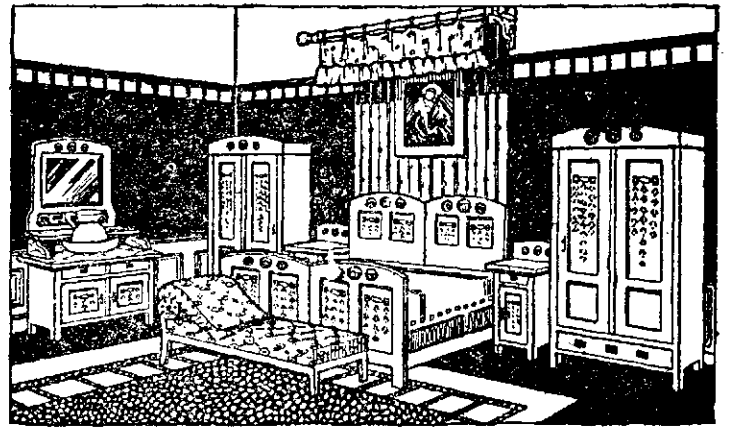
Cea mai renumită

mare fabrică de mobile din sudul Ungariei (VERSE CZ).

Sa 113-120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

(Si 6-40)

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante **plăciere? numai**

la fabrica **Gustav Schmidt,** SIBIU Piața-mare în palatul **Bodenkredit**

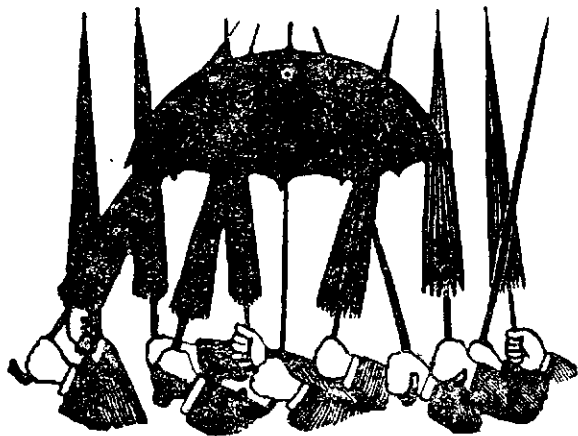
se pot afla noutățile cele mai moderne

En-tout-cas

și

plăciere

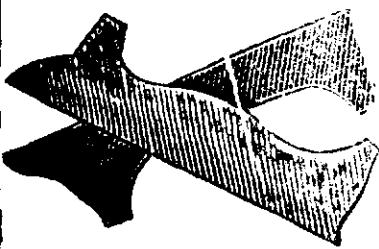
pentru **dame și bărbați** în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

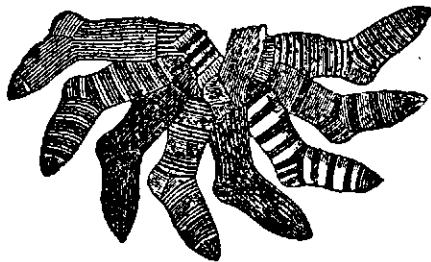
(Go 21-60)

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de jocărie, **Nagyszeben, Kleiner Ring 5.** curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și surțuri de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălie de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.

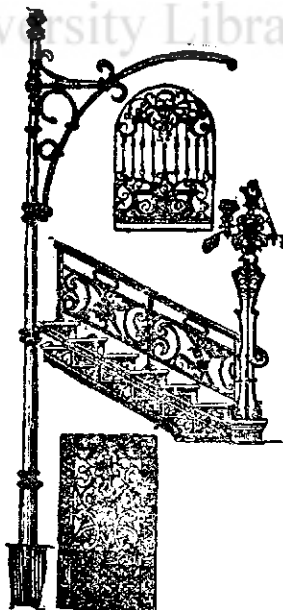
En gros.

He 73-30

En detail.

Urmașul lui **OLASZ ANDRÁS**

GROSZ FRIGYES LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ART. ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7

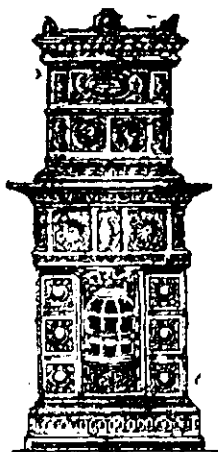
Execut tot felul de lucrări în branșă mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porți de fier, gratii, grilajuri pentru morți, lucrări de lăcătușerie, acoperișe de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă: (O 183-30)

Olasz András

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Schö 64-30)

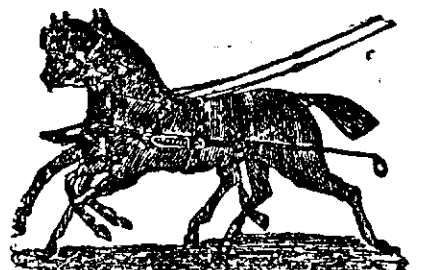
Comandele se execută imediat.

Atelier de curelărie, țelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinioară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben, Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru cărotat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni **jamperi de piele** fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. **Mare depozit de hamuri pentru cal** dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, **coperitoare (șoluri) de cal și cofere de călătorie.** — Comaratele se efectuează conștiințios.

In atențiunea dlor vânători!

Imi iau voie să recomand atelierul meu preparativ, unde se execută totfelul de preparări de paseri, sugătoare, aranjarea odărilor pentru vânători, covoare și totfelul de lucrări în

bransa mea, în mod excepțional și prompt, cu prețuri moderate.

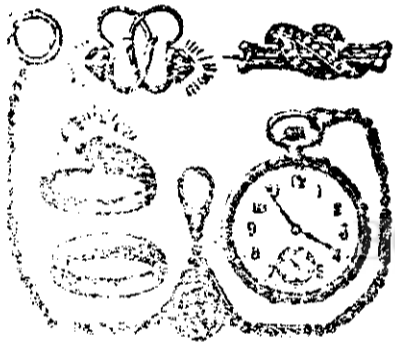
VÖRÖS MÁTYÁS

preparator și fabricant de instrumente de fizică.
Szeged, Petőfi-sugárut nr. 55.

Vo 286—30

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

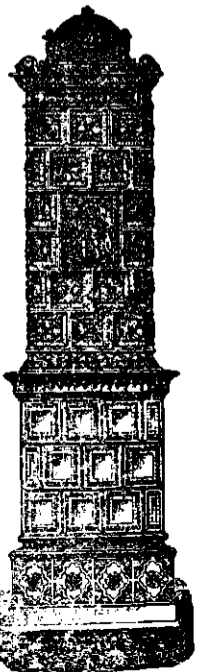
Se 126—60

Ma e asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole opice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparaază și clădește căminuri și vetre de fier. Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

□ □

KI 122—60

Cine dorește să cumpere
clavire bune, plane sau pianino,
harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire F. A. KAUFFMANN
în SIBIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unicul reprezentant pentru:

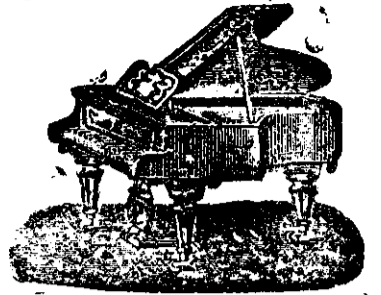
Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști în broșură sau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! literantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena. Posesorul mai multor medalii. (Ka 91—)

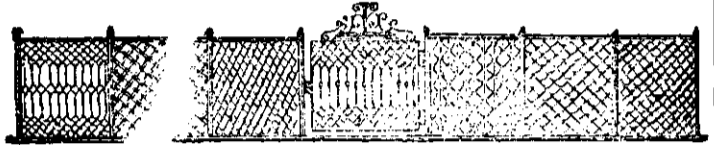
Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri: s'au vândut 1500 instrumente!

Reparaturi se fac solid și ieftin

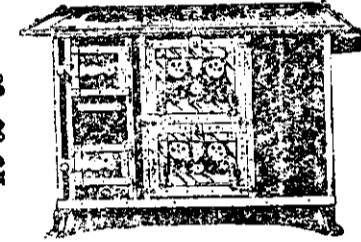

GARANȚIE!

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sîrmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (șparherluri), cuptoare în UNGVAR Fabrică totfelul de garduri din sîrmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu cositoriu sau argint viu, țesături de rabbit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trestie împletită pentru plafond (structură). Despă țământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despă țământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (șparherluri) dela executarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în culori sau albe. Prospect trimis gratis. Vînzătorilor procento corăspunzătoare.

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

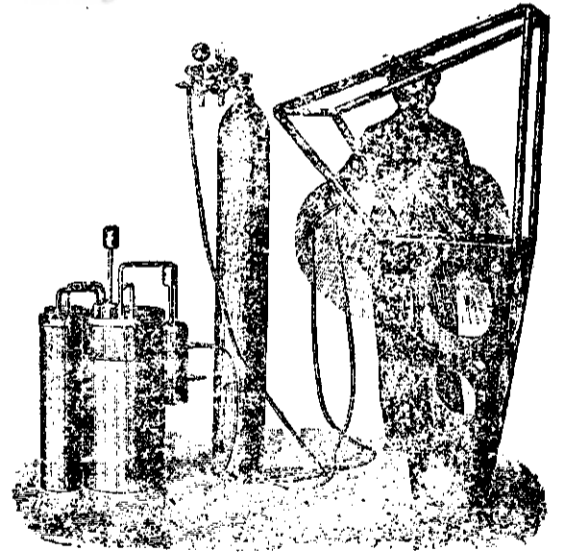
Telefon 20—59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

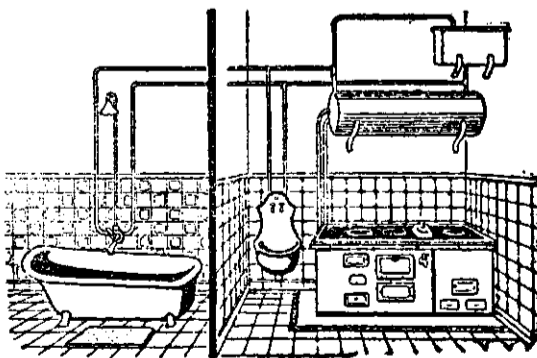
Pisto!ul cu pocnește! Pisto!ul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 109—120)

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adevărit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în niber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani. (Vi 159—60)

Cea mai perfectă executare de instalațiuni de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vanzare de cazane de aramă și fîncuire. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

Pregătesc

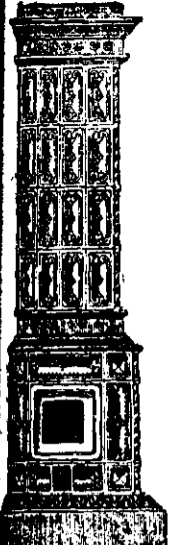
(Ma 146-30)

Cuptoare de teracotă, căminuri, vase, glas- tre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cuptoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István

fabricant de căminuri și artic. de lut
Temesvár-Gyárvaros Kém-utca n-rul 16.

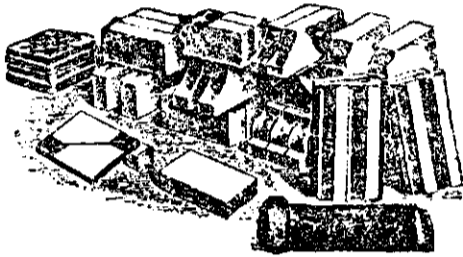
(Ma 131-60)

Mandler János

întreprindere de beton, piatră arti-
ficială și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de
lucrări în bransa lui, și anume: te-
racotă, canalizare, betonare, conduct

terci de lut și ciment, us-
carea pereților umezi, trepte
de piatră artificială,
pavezi, conuri „Rabitz”, luele
pentru fântâni, bazenuri,
căminuri arteziane și vâlcele
executate neexceptionabil și
cu prețurile cele mai moderate.

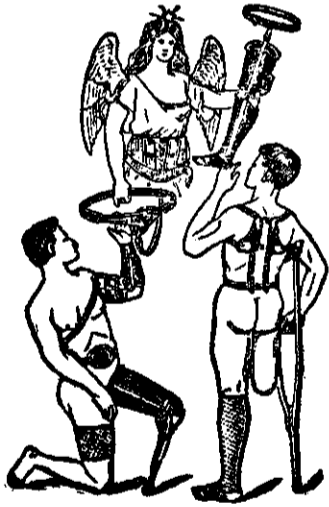
prospecte servesc gratuit.

mandate de către cel mai renumit medic

Bandaje

cloare artificiale, corsete,
gatoare pentru pânțee, iri-
gatoare, stropitoare, suspen-
sorii, îndreptătoare, ciorapi
de gumă, vată (bumbac), legă-
toare și articlii pentru bolnavi
precum și cele mai excelente pre-
servative franceze pentru femei și
bărbați, se vând cu prețuri iefti-
tine la

LEINER GYULA, bandagist
Brașov, str. Mihael Weiss nr. 13.

(Le 158-26)

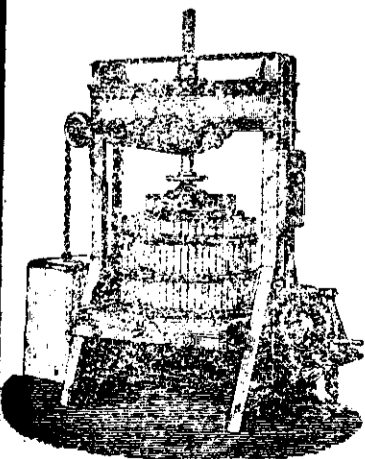
Feitzelmayer Károly

FUNDAT în a. 1831.
Pozsony.

Fabrică pentru totfelul de mașini și apa-
rate de specialitate pentru viticultură și
plvințerie, calitatea cea mai bună, din
materialul cel mai bun; mașini-
aparate pentru alțolrea viței de vie, tea-
scuri pentru struguri și poame, mori pen-
tru zdrobirea strugurilor, pompe
pentru tragerea vinului și a altor
lichide.

Fabricățile mele excelente în-
trec orice alte fabricății slabe
ce se vând în prăvălii.

Catalog de prețuri ilu-trat cu pro-
vocare la ziarul „Românul” se
Fe 135-18) trimite franco.

Stofele alese de Direcțiune luorate din a clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov
srada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stoffe
indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

So 306-20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAȚ
A LUI

Cl 136-60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

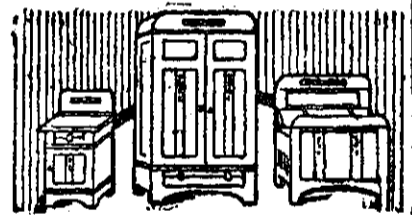
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se mărese cele mai frumoase fotografii
deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în
pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La
firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj
(Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă far-
macia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea
favor în prețuri.

FABRICA DE MOBILE

care formează proprietatea
mea în țermița din Aiud, fa-
brică de mobile nou aranjată
și magazin, precum și întro-
prindere de pompe funebre

Urmașul lui Baumann Arnold

LAHNI KÁROLY, Alba-Iulia

(Gyulafehérvár) vis-à-vis de Tribunal.

Magazin de aranjamente, dela cele mai simple până la cele
mai frumoase, pentru prânzitoare, dormitoare saloane și ca-
merc, covoare, perdele și învalitoare de masă, matrațe de
foi cu cadru de lemn și fier. — Serviciu prompt și con-
ștințios cu prețurile cele mai convenabile. Pentru durabili-
tatea mobilelor executate în fabrica mea ofer garanță.

La 118 30

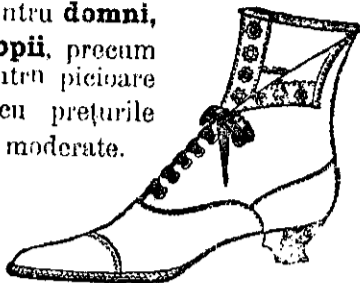
KIKTA ISTVÁN, atelier d. pic-
tura on. public asupra sticla a
meu de pictură de sticlă.
Ca specializist fac geamuri de aten-
verande și sufragerii.
Mai departe plumbuit de biserică,
vuni pe sticlă și rame de bransa saloane,
cum și alte obiecte în bransa aceasta

Petru Moga

pantofar pentru domni, dame și orțaped
Cluj-Kolozsvár piața Boeska, nr. 8.

(lângă farmacia Biró).

Execută după cea mai nouă modă și din materialul cel mai excelent totfelul de ghețe pentru domni, dame și copii, precum și ghețe pentru picioare suferinde, cu prețurile cele mai moderate.

(No 138-30)

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Li 34-60

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și mier.

(Sa 11—60)

Budapest, VII Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori petrolu, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT

pentru procurarea ornamentelor bisericăști, pentru toate bisericile gr. o. române și sârbești

Aname: Odăjdii colorate și negre, acoperăminte, prapori mari, steaguri pentru biserică, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfinte, icoane ruse și de totfelul, icoane istorice, etc. etc.

În atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

— Cele mai moderne pălării preotești. —

Haine pentru domni preoți, brăne și camilafec. Pregătesc bine și prompt vestiminte preotești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detalii și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de primă calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc. Comandă execută momentan în modul cel mai prompt și conștient.

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIS GRATUIT.

Cerând comanda abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovic, Ujvidek

Strada Duna n-rul 10, (Casa proprie.)

(1208—)

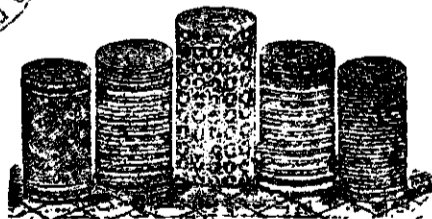
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu serisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agencia principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRÓDABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

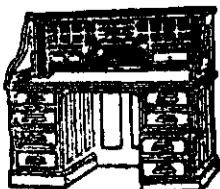
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografe fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

În departământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și totfelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

(Ma 129—104)

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor gr. cat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toa e sunt lucrate în atelierul meu propriu.

Li 10—52)